

**T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**TARİHİ MEKÂNLARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNİN KENTSEL
TASARIM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serkan KAYA

Kentsel Tasarım Anabilim Dalı

Kentsel Tasarım Tezli Yüksek Lisans Programı

ŞUBAT 2025

**T.C.
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**TARİHİ MEKÂNLARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNİN
KENTSEL TASARIM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serkan KAYA

(21435001007)

ORCID: 0000-0003-0230-2590

**Kentsel Tasarım Anabilim Dalı
Kentsel Tasarım Tezli Yüksek Lisans Programı**

Danışman: Doç. Dr. Yalçın YILDIRIM

ORCID: 0000-0002-3556-088X

ŞUBAT 2025

20.04.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 9/2 ve 22/2 maddeleri gereğince; Bu Lisansüstü teze, Bursa Teknik Üniversitesi’nin abonesi olduğu intihal yazılım programı kullanılarak Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlemiş olduğu ölçütlere uygun rapor alınmıştır.

İNTİHAL BEYANI

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belgelediğimi, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Ad Soyad: Serkan KAYA

İmza:

Sevgili aileme,

ÖNSÖZ

“Tarihi Mekânların Yeniden İşlevlendirilmesinin Kentsel Tasarım Üzerindeki Etkileri” adlı tez çalışmasında ulusal ve küresel boyuttaki yeniden işlevlendirme çalışmaları incelenmiştir. Çalışmalar etki ölçeklerine göre gruplandırılması yapıldığında, kentsel ölçekteki örneklerin literatürde yetersiz olduğu görülmüştür. Bu sebeple bir mekânın işlevlendirilmesinin kentsel ölçekteki etkilerinin neler olabileceği ve bu etkilerin kentsel tasarıma nasıl entegre edilebileceğine dair çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda Bursa’nın Mudanya ilçesindeki “Prysmian Group Kablo Fabrikası”nın yeniden işlevlendirilmesine yönelik tasarım önerileri verilmiştir. Kentteki kullanıcıların istek ve ihtiyaçları doğrultusunda kamusallaştırılan bu mekânda, işlevlendirme çalışmasının kent ölçeği üzerindeki etkileri gözlemlenmiştir.

Öncelikle tez konusu seçiminden tezi tamamlayana kadar geçen sürede gece gündüz demeden bana yardım eden, mental olarak her daim yanımda olan sevgili tez danışmanım Doç. Dr. Yalçın YILDIRIM’a teşekkürlerimi sunarım. Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin Lisansüstü Tez Destek Programı, akademik çalışmama verdiği kıymetli desteğiyle beni onurlandırmıştır. Bana bu imkânı sunan Bursa Büyükşehir Belediyesi’ne minnettarım. Bu destek, tezimin niteliğini artırmama ve bilimsel araştırmalarımın daha fazla odaklanmama olanak sağlamıştır.

Her zaman fikirlerime saygı duyan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyip her daim yanımda olan sevgili anneme ve babama sonsuz sevgi ve teşekkürü borç bilirim.

Mart 2025

Serkan KAYA
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	vii
KISALTMALAR	ix
SEMBOLLER	x
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xii
ÖZET	xiv
SUMMARY	xvi
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı	3
1.2 Tezin Kapsamı.....	3
1.3 Tezin Yöntemi.....	3
2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2.1 Yeniden İşlevlendirme	5
2.2 Koruma Kavramı	5
2.3 Korumanın Tarihsel Süreci	6
2.4 Tarihi Çevre Kavramı.....	9
2.5 Kültürel Miras ve Kültür Kavramı	11
2.6 Tarihi Yapılar ve Yeniden İşlevlendirilmesi	12
2.7 Yeniden İşlevlendirilmiş Yapılarda Sürdürülebilirlik	13
3. YÖNTEM	16
3.1 Nicel Araştırma	16
3.2 Örnek Çalışmalar.....	17
3.2.1 Londra Coal Drops Yard alışveriş merkezi.....	17
3.2.2 Bomonti ada (Tarihi Bomonti Bira Fabrikası)	26
3.2.3 Atatürk Kültür Merkezi (Merinos Fabrikası).....	30
3.2.4 Kasımpaşa tuz ambarı	35
3.3 Çalışma Alanı: Prysmian Group Kablo Fabrikası (Mudanya, Bursa).....	38
4. BULGULAR	40
4.1 Çevre Analizleri	40
4.1.1 Konum analizi	40
4.1.2 Güneş ve rüzgâr analizi.....	44
4.1.3 Trafik yoğunluğu analizi	45
4.1.4 Durak analizi	46
4.1.5 Dolu boş analizi	47
4.1.6 Fonksiyon analizi	48
4.2 Anket Çalışması Bulguları	49
4.3 Anketle Entegre Alan Tasarım Önerileri	57
5. SONUÇLAR	69
KAYNAKLAR	74
EKLER	78
ÖZGEÇMİŞ	82

KISALTMALAR

A.Ş.	: Anonim Şirket
AVM	: Alışveriş Merkezi
BİM	: Birleşmiş Milletler
ICCROM	: Kültür Varlıklarının Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi
SPAB	: Antik Binaları Koruma Derneği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu

SEMBOLLER

km	: Kilometre
km²	: Kilometrekare
m	: Metre
m²	: Metrekare
%	: Yüzde

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Ömerbey Mahallesi'nde yaşayan bireylerin "sahil şeridindeki mekân sayısı yeterli mi?" sorusuna verdiği cevaplar.	52
Çizelge 4. 2: Mudanya'da Ömerbey Mah. dışında yaşayan bireylerin “mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar.	53
Çizelge 4. 3: Ömerbey Mahallesi'nde yaşayan bireylerin “mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar.	54
Çizelge 4. 4: Mudanya'da on altı yıldan uzun süredir yaşayan bireylerin “mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar.	54
Çizelge 4. 5: İlkokul ve ortaokul mezunu olan bireylerin yeni mekân tercihleri.	55
Çizelge 4. 6: Yüksek lisans mezunu olan bireylerin yeni mekân tercihleri.....	55
Çizelge 4. 7: 18-24 yaş aralığındaki bireylerin yeni mekân tercihleri.....	56
Çizelge 4. 8: 62 yaşın üzerindeki bireylerin yeni mekân tercihleri.	56
Çizelge 4. 9: Ömerbey Mahallesi'nde yaşayan bireyleri fabrika işlevine karşı olan memnuniyeti.....	56
Çizelge 4. 10: Mudanya'da Ömerbey Mahallesi dışında yaşayan bireylerin fabrika işlevine karşı olan memnuniyeti.	56
Çizelge 4. 11: Mudanya'da yaşayan ve özel araç kullanan bireyleri “otopark sorunu olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar.	57

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3. 1: Coal Drops Yard'ın kent içindeki konumu (Url-3).	18
Şekil 3. 2: Goods Yard içinde dönüşüm öncesi batı ve doğu kömür depoları (Url-4).....	18
Şekil 3. 3: Kömür deposu çalışma şekli (Url-5).	19
Şekil 3. 4: Kömür deposu (Url-6).	19
Şekil 3. 5: Coal Drops Yard dönüşümden sonraki görünümü (Url-7).....	21
Şekil 3. 6: Yenileme çalışmaları öncesi ve sonrası doğu kömür deposu (Url-7).	22
Şekil 3. 7: Avlu ve viyadük kat planları (Url-7).	22
Şekil 3. 8: Avlu ve viyadük kat planları (Url-7).	23
Şekil 3. 9: Lower Stable sokak (Url-8).	23
Şekil 3. 10: Avlu (Url-9).	23
Şekil 3. 11: Mağaza tasarımları (a) (Url-10).	24
Şekil 3. 12: Mağaza tasarımları (b) (Url-10).	24
Şekil 3. 13: Cam çatı katı planı ve kesiti (Url-11).	25
Şekil 3. 14: Çatı katı (Url-11).	25
Şekil 3. 15: Bomonti Bira Fabrikası (1902) (Url-13).	26
Şekil 3. 16: Bomonti ada (Url-14).	26
Şekil 3. 17: Bomonti ada dönüşüm öncesi (Url-16)	27
Şekil 3. 18: Bomonti ada avlu (Url-17).	27
Şekil 3. 19: Bomonti ada atölye (b) (Url-18).	28
Şekil 3. 20: Bomonti ada atölye (a) (Url-19).	28
Şekil 3. 21: Kilimanjaro restoran (b) (Url-20).	29
Şekil 3. 22: Kilimanjaro restoran (a) (Url-20).	29
Şekil 3. 23: The Populist restoran (Url-21).	29
Şekil 3. 24: Monochrome kafe (Url-22).	29
Şekil 3. 25: Merinos Fabrikası (b) (Url-23).	30
Şekil 3. 26: Merinos Fabrikası (a) (Url-23).	30
Şekil 3. 27: Yeni Merinos Kültür Merkezi (Url-24).	30
Şekil 3. 28: Eski Merinos Fabrikası yerleşkesi (Url-24).	30
Şekil 3. 29: Tarihsel süreçte uydu görüntüleri (b) (2011-2021) (Url-24).	31
Şekil 3. 30: Tarihsel süreçte uydu görüntüleri (a) (2000-2006) (Url-24).	31
Şekil 3. 31: Merinos Kültür Merkezi vaziyet planı (2006) (Url-24).	32
Şekil 3. 32: Restorasyon öncesi ve sonrası cephe değişimleri (2016-2012) (Url-24).	32
Şekil 3. 33: Atatürk Kültür Merkezi genel görünüm (Url-24).	34
Şekil 3. 34: Restorasyon öncesi Kasımpaşa Tuz Ambarı (Url-25).	35
Şekil 3. 35: Tuz ambarı giriş cephesi (Url-25).	35
Şekil 3. 36: Restorasyon sonrası tuzambarı iç mekânı (Url-25).	36
Şekil 3. 37: Tuzambarı koridor (Url-25).	36
Şekil 3. 38: DDB tuzambarı ofis (Url-25).	37

Şekil 3. 39: Tuzambarı iç mekân (Url-25).	37
Şekil 4. 1: Bursa'nın Türkiye haritası üzerindeki konumu	40
Şekil 4. 2: Mudanya'nın Bursa haritası üzerindeki konumu.	41
Şekil 4. 3: Bursa'nın çevresindeki bölgelere olan uzaklığı.	41
Şekil 4. 4: Prysmian Kablo Fabrikası'nın Mudanya haritası üzerindeki konumu (Url-28).....	42
Şekil 4. 5: Bursa metro hatları (Url-29).....	43
Şekil 4. 6:Güneş ve rüzgâr analizi.	44
Şekil 4. 7: Trafik yoğunluğu analizi.	45
Şekil 4. 8: Durak analizi.....	46
Şekil 4. 9: Dolu boş analizi.....	47
Şekil 4. 10: Fonksiyon analizi.	48
Şekil 4. 11: Fabrika yakın çevresinde bulunan araç otoparkları (Url-30).	48
Şekil 4. 12: Kullanıcıların yaşadıkları mahalleler.....	49
Şekil 4. 13: Kullanıcıların Mudanya'da yaşadıkları süre.	50
Şekil 4. 14: Kullanıcıların cinsiyetleri.	50
Şekil 4. 15: Katılımcıların yaşları.	51
Şekil 4. 16: Katılımcıların eğitim durumları.....	51
Şekil 4. 17: Katılımcıların en sık kullandıkları ulaşım şekilleri.	52
Şekil 4. 18: Prysmian Group Kablo Fabrikası drone fotoğrafı (Url-31)..	57
Şekil 4. 19: Prysmian Group Kablo Fabrikası'nın kütleleri arasındaki yol (Url-32).....	58
Şekil 4. 20: Prysmian Group Kablo Fabrikası'nın ve yakın çevresindeki yapıların kütle yerleşimleri.	59
Şekil 4. 21: Mekân organizasyonlarının vaziyet üzerindeki izdüşümleri.	60
Şekil 4. 22: Kapalı otopark kesiti.	62
Şekil 4. 23: Yaya aksları.	62
Şekil 4. 24: Yeşil alan kurgusu ve bitki çeşitleri.	63
Şekil 4. 25: Gösteri sanatları birimi ve meydan bağlantısı.....	64
Şekil 4. 26: Gösteri sanatları birimleri arası yürüyüş yolu.	65
Şekil 4. 27: Kütüphane iç mekân.	66
Şekil 4. 28: Ana meydan (gün batımı).....	67
Şekil 4. 29: Ana meydan.....	67
Şekil 4. 30: Botanik araştırma merkezi ve sanat müzesi önündeki dinlenme alanı... ..	68

TARİHİ MEKÂNLARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNİN KENTSEL TASARIM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

ÖZET

Koruma kavramının şekillenmesini sağlayan kuram ve ilgili mevzuatlar, 18. yüzyıldan günümüze kadar gelişirken, yeniden işlevlendirme kavramı ise ilk olarak Carta Del Restauro kapsamında ifade edilmiştir. 1931 yılında yayınlanan bildirge, yeni işlev kazandırılarak korumada temel söylemler ele alınmış ve yaşamını devam ettiren anıtlara, yalnızca özgün işlevinden farklı olmayan ve yapıda gerekli uyarlamaların ciddi hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceğini açıklamıştır. 1964'te yayınlanan Venedik tüzüğünde de daha fazla anıtsal nitelikli yapıların yerinde korunması, işlev kazandırılarak korunacak yapılarda, özgün malzeme kullanılarak onarılması, yapılan onarımın özgün yapıdan ayırt edilmesine ve onarımda varsayımlara dayanan müdahalelerin yapılmaması önemle belirtilmiştir. Bu nedenle Venedik tüzüğünde yeni işlev kazandırılarak kullanıma sunulan anıtların plan şemasının ve süslemelerinin değiştirilmemesini, yeni işlevin gerektirdiği değişikliklerin kurallara uygun olarak tasarlanmasına izin verildiği söylenmektedir. Türkiye'de ise koruma, 16.06.2005 kabul tarihli, "Tarihi ve Kültürel Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması" hakkındaki kanunlarla yasa haline getirilmiştir. 1995 yılında alınmış olan onarım ilkelerindeki karar, yeni işlev kazandırılan yapılarda, yapılacak öngörülen eklerin yapının niteliğinin ve tarihi yapıyla bütünleşmesi bir tasarım sorunu olarak görülmüş ve kurul kararına bağlı olarak uygulanabilir olduğuna kanaat getirilmiştir.

Yapıya özgün işlevinden farklı bir işlev kazandırılarak, yapı farklı amaçlara hizmet etmek amacıyla kullanılabilir. Zamanın ilerlemesi, teknolojinin gelişmesi ve bu gelişmelerden kaynaklanan yeni talepler nedeniyle çoğu tarihi yapı günümüzün ihtiyaçlarını işlevsel olarak karşılayamamaktadır. Bu durumda yapı fiziksel olarak yıpranmış ise yeniden inşa edilerek işlevlendirilmektedir. Ancak, eski ve değerli bir yapı işlevsel olarak eskiyse farklı işlevler verilerek yenilenebilmektedir. Bu yapıları yeniden işlevlendirip kullanılması kültürel değerlerin sürekliliğini sağlamakta ve atıl duruma düşmelerine engel olmaktadır.

Yapıların dönüşümlerinin başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi, bu yapıların yaşamın içinde yeniden var olabilmesi, insanın algılamasına ve benimsemesine bağlıdır. Ülkemizde medreseler, hanlar, surlar, fabrikalar ve kervansaraylar gibi birçok yapı şu anda özgün işleviyle kullanılmamaktadır. Anadolu tarihinde birçok medeniyete ev sahipliği yapan bu şehirde, tarihin her döneminden yapılar karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple Bursa şehrinde yeniden işlevlendirme ve yeniden kullanım bağlamında zengin

bir yapıya sahiptir. Bu çalışma da var olan yeniden kullanım ve yeniden işlevlendirme örneklerinin tüm doğru ve yanlışlarıyla değerlendirilerek, konuya katkıda bulunmaz üzere hazırlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Yeniden işlevlendirme, Âtıl mekânlar, Mekânın kimliği, Kentsel hafıza, Mimari dönüşüm.

THE EFFECTS OF RE-FUNCTIONALIZATION OF HISTORICAL SITES ON URBAN DESIGN

SUMMARY

While the theories and related legislation that shaped the concept of conservation have developed from the 18th century to the present day, the concept of refunctioning was first expressed in the Carta Del Restauro. Published in 1931, the declaration dealt with the basic discourses of conservation by repurposing and explained that only adaptations that are not different from the original function and that do not cause serious damage can be made to living monuments. The Venice Charter, published in 1964, also emphasized that more monumental buildings should be preserved in situ, that buildings to be preserved with adaptive reuse should be repaired using original materials, that the repair should be distinguished from the original structure, and that interventions based on assumptions should not be made in the repair. For this reason, the Venice Charter states that the plan scheme and ornamentation of monuments that are put into use by giving them a new function should not be changed, and that the changes required by the new function are allowed to be designed in accordance with the rules. In Turkey, on the other hand, conservation has become a law with the Law on the Renewal and Protection of Historical and Cultural Assets and their use by keeping them alive, dated 16.06.2005. The decision taken in 1995 in the restoration principles, the integration of the quality of the structure and the historical structure of the projected additions to be made in the buildings that have been given a new function has been seen as a design problem and it has been decided that it is applicable depending on the decision of the board. By giving the building a function different from its original function, the building can be used to serve different purposes. Due to the advancement of time, the development of technology and the new demands arising from these developments, most historical buildings cannot meet today's needs functionally. In this case, if the building is physically worn out, it is reconstructed and functionalized. However, if an old and valuable building is functionally obsolete, it can be renovated by giving it different functions. Re-functionalizing and reusing these buildings ensures the continuity of cultural values and prevents them from becoming idle.

The successful transformation of buildings and their re-existence in life depends on the perception and adoption of people. In our country, many buildings such as madrasahs, inns, city walls, factories and caravanserais are not currently used with their original function. In this city, which has hosted many civilizations in Anatolian history, we come across buildings from every period of history. For this reason, the city of Bursa has a rich structure in terms of re-functioning and reuse. This study has

been prepared to contribute to the subject by evaluating the existing examples of reuse and repurposing with all their rights and wrongs.

Keywords: Refunctioning, Idle places, Identity of the place, Urban memory, Architectural transformation.

1. GİRİŞ

Koruma ve yeniden işlevlendirme kavramları tarih boyunca sürekli değişim ve gelişim içerisinde olmuşlardır. Geçmişte de günümüzde olduğu gibi bu kavramlar hakkında farklı teoriler ortaya atılmış, zamanın şartlarına göre yorumlanmıştır. İhtiyaçlar doğrultusunda kavram tanımlamaları geliştirilmiş ve günümüzdeki haline gelmiştir. Bu süreçte yapılan koruma ve işlevlendirme faaliyetlerinde; malzeme, teknik ve tasarım kararlarının alanındaki uzman kişilerin kavramları farklı yorumlamalarından dolayı çeşitli eserler ortaya çıkmıştır. Bu eserlerdeki uygulamaların koruma ve işlevlendirme açısından yeterliliği ve doğruluğu hakkında halen tartışmalar devam etmektedir. Yeni yapılan çalışmalar sayesinde kavramların kapsamı genişlemekte ve daha detaylı bir tutum sergilenmektedir.

Koruma bilincinin eksikliği ve daha birçok nedenden dolayı başta tarihi mekânlar olmak üzere birçok kültürel miras alanları âtil mekân haline gelmektedir. Günümüz şartlarında fonksiyonlarına ihtiyaç duyulmayan veya fonksiyonlarını gerçekleştirilebilmesi için güvenli bir fiziksel yapıya sahip olmayan bu yapıların yeniden işlevlendirme kapsamı altında onarım ve koruma yoluna başvurulmaktadır. Bu bağlamda kentin simgesi haline gelen yapılar da tekrardan hayata kazandırılmaktadır.

Kentlerin kimliğinin oluşumundaki en önemli mekân çeşitlerinden olan tarihi yapılar da en çok yeniden işlevlendirilen ve koruma altına alınan mekânlar içerisinde yer almaktadır. Koruma altına alındıktan sonra üzerinde hiçbir onarım veya işlevlendirme çalışması yapılmayan mekânlar da mevcuttur. Bu mekânlar kentin hafızasındaki yerinin zamanla unutulmasına ve anlamını yitirmesine sebebiyet vermektedir. Bu sebeple yapılan koruma adı altındaki çalışmaların da sürdürülebilirlik ve süreklilik kavramlarının kapsamı altında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Tarihi yapılar dışında yeniden işlevlendirilme çalışması en çok yapılan bir diğer örnek ise endüstri yapılarıdır. Endüstri yapılarının ömrü, yapının içerisindeki fonksiyonun çalışma alanına bağlı olarak değişmektedir. Yapı, fiziksel açıdan tarihi bir ömre sahip

olsa da fonksiyonlarına günümüzde hala ihtiyaç duyulduğu için yeniden işlevlendirilmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada koruma ve onarım kavramı devreye girmektedir. Bu sayede ömrünü dolduran binanın yıkılmasının ve işlev için yeni bir yapı yapılmasının önüne geçilmektedir. Hem bölgenin kimliği korunmuş hem de ekonomik ve çevresel olarak da sürdürülebilirlik sağlanmış olmaktadır.

Tarihi mekânların, yeniden işlevlendirilmesi yapılan diğer mekânlardan önemli farklarından biri “tarihi mekân” kavramını ne zaman elde ettiğidir. Örneğin, 1609-1617 yılları arasında Osmanlı padişahı 1. Ahmet tarafından Mimar Sedefkar Mehmet Ağa’ya yaptırılan Sultan Ahmet Camii, yapıldığı dönemde tarihi bir niteliğe sahip değildir (Hughes, 1995). Dönemin görkemli yapılarından biri olsa da tarihi niteliğinin kazanılması için yaşanmışlık ve kentin kimliğinin oluşumuna katkısı gerekmektedir. Yapılar tarihi mekânlara evrilirken kullanıcının bu kavramın oluşmasındaki etkisi büyüktür. Çünkü kullanıcının mekâna verdiği değer ve önemle birlikte mekânın kimliği gelişmektedir.

Tarihi mekânlarda yeniden işlevlendirme faaliyetlerinin yapılması diğer mekânlara göre daha zordur. Çünkü mekânın bozulmaması ve koruma altında olması gereken halihazırda bir kimliği vardır. Bu süreçte önemli olan yeni işlevin, orijinal tarihi dokuya zarar vermeyecek biçimde oluşturulmasıdır. Bu sebeple günümüzde tarihi mekânlara en çok müze işlevi verilmektedir. İçerisinde taşınamaz tarihi eserler bulunan mekânlar için mantıklı bir karar olarak görülse de sadece yapısal mekân olarak tarihi niteliğe sahip yapılar için işlevlendirmede kolayca kaçma olarak yorumlanabilmektedir. Dolayısıyla işlev verilen mekân kadar verilecek işlev de önem taşımaktadır.

Tarihi mekânlarda yeniden işlevlendirme çalışması yapılırken büyük ölçüde kamusal mekânlara çevrilmesi gerektiği düşünülmektedir. Fakat bu durum her zaman geçerli olmamaktadır, olması da şart değildir. Âtıl mekânın yeniden işlevlendirme çalışması kapsamı bile günümüzde büyük bir kıymet haline gelmiştir. Yıkılmak üzere olan bir tarihi mirasın kente tekrardan kazandırılması kültürel belleğin korunması için önemlidir.

1.1 Tezin Amacı

Bu tez kapsamında, tarihi mekânların yeniden işlevlendirilme yaklaşımları ve süreçleri incelenerek, işlevlendirmenin kentsel tasarım ölçeğindeki etkileri araştırılarak Mudanya Prysmian Kablo Fabrikası ile ilgili elde edilen veriler doğrultusunda tasarım önerisi sunulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yapılacak çalışmanın kültürel mirasların ve tarihi mekânların yeniden işlevlendirilmesinde gelecek nesillere yol gösterecek bir rehber oluşturulması planlanmaktadır.

1.2 Tezin Kapsamı

Çalışma kapsamında temel olarak yeniden kullanım (reuse) kavramı irdelenmiş, tarihi mekânlarda yapılan yeniden işlevlendirme çalışmalarının kentsel tasarım üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bunun için Bursa ili genelinde ve literatürde kentsel tasarım disiplini anlamında çok kısıtlı katkıların bulunduğu göz önünde bulundurularak, bu doğrultuda yapılan araştırmalar için literatür taraması yapıldığında karşımıza çıkan sonuçları birden fazla alanda kategorileştirmek mümkündür. En çok karşılaşılan kategori, işlevlerine göre yeniden işlevlendirilmiş yapılardır. Tarihi yapılar, endüstri yapıları ve konutlar en çok yeniden kullanımı yapılan mekânlardır. Bir diğer yeniden işlevlendirme kategorisi ise; mimarlık, peyzaj mimarlığı ve iç mimarlık çalışmaları sonucunda ortaya çıkan gruptur. Çalışmada tarihi mekânları ele alarak alt kategoriyi; mimarlık, peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım olarak ele almak uygun görülmektedir.

Çalışma kapsamında yapılan araştırmalarda aşağıdaki sorulara cevap verilmesi amaçlanmıştır;

- i. İşlevini kaybetmiş mekânlara kentsel tasarım ölçeğinde nasıl yeniden işlev kazandırılabilir?
- ii. Tarihi mekânlar zamanla mekânsal kullanım anlamında nasıl değişime uğrarlar?
- iii. Mekânsal değişimler kentsel tasarım ölçeğinde nasıl irdelenebilir?
- iv. Yeniden işlevlendirilen mekânlar için yapısal kullanım önerileri nelerdir?

1.3 Tezin Yöntemi

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinde kentsel tasarımın etkisi, kuramsal yöntemi ile belirlenmiş olan tarihi mekâna işlev önerileri sunmayı hedef alan tezin ilk

aşamalarında, literatür taramaları gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması ile yeniden işlevlendirme kavramına ait alt başlıklarla şekillendirilme sağlanmıştır.

Konu kapsamında yapılan çalışmalar ölçeklerine göre alt başlıklarına ayrıldıktan sonra kentsel tasarım ölçeğindeki yeniden işlevlendirme çalışmalarının kent bazındaki etkileri nicel ve nitel yöntemlerle incelenmiştir. Nicel yöntemler kısmında; yeniden işlevlendirilen mekân kullanıcılarının tercihlerini öğrenmek için istatistiksel analizler, korelasyon araştırması ve nedensel ve karşılaştırmalı araştırma yapılmıştır. Verilerin toplanması metodolojisine gelindiğinde; tabakalı, küme, sistematik ve basit örnekleme yöntemleri kullanılıp veriler düzenlenmiştir. Nitel yöntemlerle (arşiv çalışması, alan gözlemi, alandan günün farklı zamanlarından çekilmiş fotoğraflar, alanın eski işlevinin kullanıldığı dönemde mekânın mimari planları gibi çeşitli veriler incelenmiştir. Tüm incelemeler doğrultusunda tezin araştırma sorularına cevap olarak yeterliliği sorgulanmış ve yeterli bulunduğu takdirde çalışmanın bir sonraki aşamasına geçilmiştir.

Nicel ve nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak, yeniden işlevlendirilmiş tarihi mekânların; mekân, bina ve mahalle ölçeğinin üstüne çıkarak kentsel ölçekte elde edilen değişimlerin tasarıma ve tasarım sürecinde alınan kararlara, sosyal, ekonomik, kültürel, demografik ve birçok parametre üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerle, tarihi değere sahip Prysmian Group Kablo Fabrikası için tasarım önerisi sunulmuştur.

Bu araştırma doğrultusunda, yeniden işlevlendirmenin yalnızca bina ve mekân ölçeğinde incelenmesinin yetersiz kaldığı ve tarihi mekânların kentin belleğinde ve tasarım kararlarında her zaman odak noktası olarak kullanılması gerektiği, kentsel tasarım kavramının; mimarlık, peyzaj mimarlığı ve şehir ve bölge planlama gibi disiplinlerle ortak kategoride incelenmesi gerektiği ve ayrılmaz bir bütünün parçası olduğu sonucuna varılması planlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışma kapsamında başta Türkiye olmak üzere Dünya'daki çeşitli tipolojideki yapıların yeniden işlevlendirme/ kullanım bağlamında değerlendirilmesi ve Bursa Prysmian Kablo Fabrikası'nın belirlenen kararlar doğrultusunda yeni işlev önerisini konu alan bu tez araştırmasında; önceden yapılmış çalışmaların sebeplerini ve çalışma sonunda ortaya çıkarılan kararları daha iyi anlayabilmek için literatür taraması yapılmıştır. Çalışma alanına dair imar planlarını Mudanya Belediyesi İmar ve Fen İşleri Bürosu Arşivi'nden, yapılan restorasyon ve rölöve çalışmaları, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Kent Arşivi'nden yapıya ait dönem fotoğrafları alınarak alan çalışmasına başlanmıştır.

2.1 Yeniden İşlevlendirme

Yeniden işlevlendirme kavramı düşünüldüğünde akla ilk gelen kavram “koruma” olmaktadır. Çalışma yapılacak mekânın tarihi değer ve dokusunun korunması işlevlendirme çalışmalarında temel alınması gerekmektedir.

Koruma ve koruma bilinci kavramları her çağda egemen olan sosyal yapı ve sanatsal akımların etkileriyle birlikte değişim göstermektedir. İnsan ölümlü olduğunun bilincine vardığı andan itibaren geride bir iz bırakma arzusu hissetmiş; taş kümesi, toprak yığını ve dikili kaya gibi ilk anıt yapılarını oluşturmuşlardır (Url-1).

Roma dönemine gelindiğinde koruma bilinci kavramı zengin ve soylu ailelerde, kendi mirasını korumak amacıyla yapıldığı gözlemlenmektedir. Helenistik dönemlerden kalan ataların heykelleri bu sayede özenle korunmuştur. Bu sebeple Yunan tarihine baktığımızda bireylerin figürlerini sıklıkla görmekteyiz. (Çekül, 2010)

2.2 Koruma Kavramı

Koruma kavramının sözlük anlamına bakıldığında “muhafaza etmek, olduğu gibi saklamak” kavramları ortaya çıkmaktadır. Terimsel olarak bir varlığı çeşitli tehlikelere

ve dışarıdan gelecek etkilere karşı güvence altına almak amaçlanmaktadır (Bahçeci, 2022).

Mimari sözlükteki anlamına bakıldığında ise şehrin belirli bölgelerinde bulunan tarihi değeri yüksek yapıların, anıtların ve doğal öğelerin bugün bulundukları haldeki gibi koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını amaçladığı gözlemlenmektedir (Keleş, 1998; 93).

Korumanın mimari uygulamalarda en sık kullanıldığı alanlardan biri olan restorasyon kavramı da sıkça karşımıza çıkmaktadır. Restorasyon ve koruma kavramları iç içedir. Yapıyı fiziksel olarak korumak yine o yapıyı olumsuz etkenlerden korumaktan geçmektedir. Dış etkiler sonrası oluşan bozulmaları önlemek veya oluşmadan dur demek yapıyı onarmak ve korumakla mümkündür.

Koruma kavramı kültürel bir sürecin ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Ekonomik ve toplumsal süreçleri de kapsayarak, kentin sürekliliğin sağlanmasında görev alır (Çelikyay, 1995). Koruma kavramı her zaman olumlu tepkilerle karşılanmayabilir. Kültürel bir miras olarak korunması gereken yapıların değerinin önemi, can ve mal gibi değerlerin karşımıza çıkmasıyla ikinci plana düştüğü görülmektedir (Aygen, 1996; 43).

İnsanoğlunun hangi değere öncelik vereceği de karşımıza “değerlerin önceliği” kavramı olarak ortaya çıkmaktadır. Hakkında konuştuğumuz her şey varlığa aittir. Varlık hem kendimiz hem de hakkında yorum yaptığımız ve anlam yüklediğimiz, dışımızdaki nesnelerdir. Bu bağlamda koruma kavramı, işin en temelinde kendi benliğimi korumak anlamına gelmektedir (Günay, 2006; 5-20).

2.3 Korumanın Tarihsel Süreci

19.yy. da ortaya çıkmaya başlayan restorasyon ilkelerinin kurucularından biri olan Eugene Emmanuel Viollet-le-Duc (1814-79) restorasyon tarihindeki en önemli isimlerden biri olmasının yanı sıra restorasyon uygulamalarının yalnızca bir onarım faaliyeti olmadığını ayrıca tarihi eserlerin korunmasına yeni bir bakış açısı getirdiğinden önemlidir. Restorasyon kavramının kuramsal çerçevesinin oluşmasına öncülük etmiştir. Mimarlık üzerine kapsamlı görüşleri olan ve modern mimarlığa yön verecek önemli bir kuramcı olarak değerlendirilmektedir. Mimarlık kavramları üzerine

olan ilgisi, çevreyi anlamak için yaptığı rasyonel analizlerin hepsi modern mimarlığı üretmek için gerekli olan ilham kaynağını bulmak içindir (Ersen, 2011; 3-16).

Modernist bakış açısı restorasyon ilkelerinin belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Viollet-le-Duc'ün restorasyon tanımı bunu ifade eder: "Restorasyon'un hem kavramı hem de kendisi modern'dir. Bir binayı restore etmek, onu korumak, tamir etmek veya yeniden inşa etmek değildir; onu herhangi bir zamanda var olmuş bütün hale getirmektir." Ona göre restorasyonun amacı binaların üslupsal bütünlüğünü korumak için yıkılmış binaların yıkık yerlerinin yeniden yapılması ve ilk durumundaki haline geri getirilmesi demektir. Var olan nesnenin bozulma ve yıpranmadan arındırılarak kurtarılması gerekmektedir. Restorasyon ihtiyacı olan yıkık bir binada onarılması ya da değiştirilmesi gereken her parça daha sağlam ve daha iyi bir malzeme ile yenilenmelidir. Fakat üslupsal bütünlüğün korunması amacıyla yapılan müdahaleler daha çok yeniden işlevlendirme halini almıştır (Ersen, 2011; 3-16).

19.yy. da ortaya çıkan ve endüstriyellemenin getirdiği makineleşmeye karşı çıkarak zanaatçılığı yeniden canlandırmaya çalışan Zanaatlar (Arts and Crafts) hareketinin kurucusu William Morris (1834-96) ve temsilcilerinden olan John Ruskin (1819-1900), üslupsal restorasyon fikrine karşı çıktılar ve eserlerin tarihsellik değerini yitirdiğini öne sürdüler. Geçmiş o kadar harap edilmişti ki günümüze ait hiçbir şey geçmişin kalıntılarına rahatsız etmemeliydi. Sanayileşme merkezlerinden biri olan İngiltere'de bile rekonstrüksiyon kavramı altında yapılan restorasyon terimi bile içerdiği negatif anlam yüzünden yerini koruma (conservation) terimine bıraktı. Ruskin, restorasyon kavramını yıkım olarak tanımlarken tarihe kattığı değere dikkat çekti. Ruskin'e göre tarihin bıraktığı izler korunacak nesnenin en değerli yanlarını oluşturmaktaydı. Tarihsel restorasyon olarak adlandırılan bu yöntem tarihin izlerini ve ruhunu bozmadan, eserin doğrudan geleceğe aktarılması gerektiğini savunmaktaydı. 1877'de Ruskin ve Morris'in de aralarında olduğu bir grup, İngiltere'de hala koruma alanının önemli örgütlerinden biri olan "Society for the Protection of Ancient Buildings" (SPAB)'i kurdu. Topluluğun yaklaşımı, koruma bilincini belli üsluptaki binalarla sınırlı kalmaması, var olan yapıların değerlendirilmesiyle farklı tarihsel dönemleri temsil eden eserlerin müdahale edilmeden, yerinde ve özgünlüğünü bozmadan gerçekleştirilmesidir. SPAB ve Arts and Crafts hareketi kıta Avrupası'nın koruma düşüncesini etkilemiştir (Ersen, 2011; 3-16).

Ruskin ve Viollet-le-Duc az sayıda yaklaşımı temsil etmelerine rağmen koruma kuramının kurucuları olarak kabul edilirler. Ruskin restorasyonda Viollet-le-Duc'e göre daha kısıtlayıcı bir yaklaşıma sahipti. Ruskin restorasyonun bir yalan olduğunu savunurken Viollet-leDuc ufak müdahalelere izin verilmesi gerektiğini düşünüyordu. Sonrasında gelişen koruma yaklaşımlarının bu iki farklı uç arasında gidip geldiği görülmektedir. Tarihi eserlerin korunması denildiğinde, Rönesans Dönemi'nden beri korumada etkili olan İtalya'da, modern koruma yaklaşımları Fransa ve İngiltere'den etkilenmiştir (Ersen, 2011; 3-16).

Camillo Boito (1836-1934), İtalya'da gelişen koruma hareketi ve koruma kavramı tanımına getirdiği yeni yorum nedeniyle önemli bir yere sahiptir. 1880'lerden itibaren üçüncü bir yaklaşım olarak ortaya çıkan ve filolojik restorasyon olarak adlandırılan bu yöntemde, geçmişten alınan her türlü belgeye yapılan müdahale gerekli olduğu kadar fark edilebilir olmalıdır. Tarihsel doküman olarak anıt fikrinin savunucusu olan Boito, orijinal ve restore edilmiş parçaların açıkça fark edilebilir olmasını ve koruma nesnesi üzerindeki koruma sürecinin etkilerinin en aza indirme gereğini savunur. Ruskin ve Viollet-le-Duc arasında dengeyi bulmaya çalışan kuramcılardan biri olarak koruma düşüncesinin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır (Ersen, 2011; 3-16).

Tüzükler (charter) dönemi, restorasyon ilkelerinin konunun uzmanları tarafından belirlenerek uluslararası ve kuralcı dokümanlara dönüştüğü süreçle birlikte başlamış oldu. 1931'de yayınlanan Atina Tüzüğü'nden sonra sıklıkla yayınlanan bu tüzükler, koruma alanında fikirleri ifade etmenin genel bir yolu olmuştur. Boito'nun ilkelerini geliştirerek çalışmanın eleştirel ve bilimsel olması gerektiğini vurgulayarak Bilimsel Restorasyon yaklaşımını geliştirmiştir. Tarihsel dönemlerin izlerinin silinmemesi ve yanıltıcı eklerle yapının özgünlüğünün bozulamamasını önerirken sürekli bakımın ve uygun işlevin önemini vurgulamıştır. Tarihi yapının özelliklerinin çok iyi araştırılması, belgelenmesi ve en az müdahale ile yerinde korunması gerektiğini belirterek, hem restorasyonun yalnızca anıtlarla sınırlı kalmamasının hem de tüm tarihsel dönemlerin birlikte oluşturduğu en önemli kültürel artifakt olan tarihi kentlerin korunması alanını açmıştır (Ersen, 2011; 3-16).

20. yy. tarihselcilik ve romantizmin etkisini yitirdiği yeni bir dönem olarak geliştiğinde, restorasyon kuramlarını da etkileyecek olan zaman ve mekân kavramlarının felsefe tarafından yeniden ele alındığı görülmektedir. Yeniçağ'ı etkileyen en önemli filozoflardan olan Nietzsche, din tarafından öne sürülen mutlak ve

evrensel değerlerin yerini kültürel değerlerin alması gerektiğini iddia eder ve her kültürel bölgenin kendine özgü süreci ve değerleri olduğunu vurgular (Ersen, 2011; 3-16).

Sanatçının yaratma sürecinin ürünü olan sanat yapıtları, yüksek estetik değerleri nedeniyle özenle restore edilmelidir. C. Brandi (1906-1988) yapının fiziksel durumunu, estetik ve tarihsel özelliklerinin eleştirel bir değerlendirme sürecine tabi olmasına dayanan bir yöntem olarak tanımladığı restorasyon yaklaşımını 1963 yılında yayınladığı “Teoria del Restauro” adlı kitabında yayınlamıştır. Koruma kararları alınırken estetik değerın mutlaka hesaba katılması gerektiğinden bahsetmiştir. Mimarlık ürünlerinin bütünlüğünü yeniden elde etmek ancak bunu yaparken sanatsal ve tarihselin sahtesini yapmaktan ve tarihin bıraktığı izleri (patina) silmekten kaçınmak olduğunu öne sürmüştür. Sanat yapıtının ilk yapıldığı zaman ve şimdiye ait algılanma biçimi halinde iki farklı tarihselliği olduğunu, buna üçüncü bir tarihsellik kazandıran süreç olarak restorasyon müdahalesinin eklenmesi gerektiğini önermiştir. Modern restorasyon kuramının temellerini oluşturan Brandi, restorasyonun amacının yenilemek değil korumak olduğunu vurgularken yapının bütünlüğünü sağlamak için eklenen parçaların fark edilebilir olması gerektiğini ifade etmiştir. Uluslararası politikaların gelişmesinde önemli bir yer olan Brandi’nin koruma yaklaşımı, “Uluslararası Kültürel Barlığın Korunması ve Restorasyonu Araştırma Merkezi” (ICCROM) dahil olmak üzere eğitim programlarının oluşturulmasında, Venedik Tüzüğü’nün ve İtalya’da hükümetin hazırladığı, farklı kültürel miras kaynaklarına aynı koruma yöntemini önermeyi amaçlayan, 1972 tarihli Restorasyon Tüzüğü’nün hazırlanmasında etkili olmuştur (Coşkun ve Binan, 2016).

2.4 Tarihi Çevre Kavramı

Tarih: “Toplumları ve milletleri etkileyen eylemlerden var olan, olayları zaman ve mekân göstererek anlatan, olayların arasındaki ilişkileri, önceki olaylarla bağlantılarını, birbiriyle olan etkilenme durumlarını, medeniyetleri inceleyen bilim (Url 2).

Tarih kelimesinin sözlük anlamından yola çıkılarak tarihsel çevre kavramı, tarihteki medeniyetlerin var oluşlarını mekân ve zaman paydasında bir araya getiren ve bu medeniyetlerin birbirleriyle olan etkileşimleri öne çıkaran bir olgu olduğunu söyleyebilmek mümkündür.

Çevre, medeniyetlere ait hatıraların ve kültürel yapılaşmanın zamanla kümülatif biçimde bir araya birikiminin bir ifadesidir. Aynı insan da olduğu gibi çevre de zamanla büyüyüp gelişmektedir. Çevreye baktığımızda elde ettiğimiz görüntü, tarihin oluşumunun izlerini taşımaktadır. Bu izler tarihteki medeniyetlerin sosyal kültürel ve ekonomik yapılaşmalarının izleridir (Dağabakan, 2012).

Tarihsel değerler ve tarihi oluşumlar geçmişten günümüze ışık tutmaktadır. Tarihteki çeşitli medeniyetlerdeki yaşayan insanların olayları anlama ve algılama süreci sonucunda elde ettiği bilgiler ve deneyimler tarihi çevreye kendini yansıtmıştır. Gelecek nesiller için de bu çevreye kılavuz niteliğinde bilgiler bırakmışlardır. Tarihsel çevreyi korumanın neden bu derece önemli olduğunu anlamak gerekmektedir. Bu emanetler geçmişi ve geçmişte yaşayan insanları bulunduğu çevreyle birlikte anlamının yanı sıra yüzyıllar sonra bile geleceğe ışık tutmaktadır. Bu sebeple ulusal ve evrensel boyutta korunma ihtiyaçlarının karşılanması şarttır.

UNESCO'nun 1976 yılındaki genel kurul toplantısında tarihi çevre kavramı; “Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbirleriyle kaynaşmasına bağlı olan ve yapılar, mekânsal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir ” (Ahunbay, 1996).

“Tarihi çevre kavramı farklı zaman dilimlerinin üst üste gelerek tabakalaştığı bir alandır. Bu tabakalaşmada bir önceki tabakadan izler taşıyabilir, bir önceki tabakadaki deneyimleri silebilir veya birbirinden etkilenecek bilgiler taşır ve son haline gelebilir. Tarihi çevre, farklı zaman dilimlerinin tabakalaştığı, bu zaman dilimindeki yaşayan bireylerin ve var olan çevrenin yaşam izlerinin fiziksel hale gelerek oluşturduğu mekânlardır. Unutulmaması gereken buradaki mekânın zaman içerisinde değişip gelişerek var oluşunu sürdürdüğüdür.” (Saygın, 1996).

Tarihi çevreler, zamanının farklı bölümlerinin hepsine tanıklık eden, bu zaman dilimlerindeki medeniyetlerle ve var olan fiziksel çevreyle bir araya gelerek bütün oluşturan ve bu oluşumun süreklilik kavramı dahilinde nesiller boyu devam etmesini sağlayan mekânlardır.

Bireylerin yaşamlarında tarihsel çevre kavramı bir döngü içerisinde kendini yenilemektedir. Fakat bu yenilemenin sürekliliğini devam ettirebilmesi için tarihsel çevre kavramının korunması gerekmektedir. Bu koruma ancak ulusal ve küresel boyutta kanunlar çıkarılarak gerçekleştirilebilmektedir.

2.5 Kültürel Miras ve Kültür Kavramı

Toplumsal bağlamda birlik ve beraberlik dürtüsünü sağlayarak gerçekleştiren değerler bütünüdür. Miras ise bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey olarak ifade edilmektedir (Özdemir ve Öger, 2019).

Kültürel miras kavramını daha iyi algılayabilmek için miras ve kültür kavramını bireysel incelemek gerekmektedir. Kültür kavramı toplumların yıllar boyunca var olan gelenek ve örflerinin tekrarı ile birikmesi sonucu oluşur. Bu sebeple kültür kavramını kişi bazında düşünmek olanaksızdır çünkü tekil bir kavram değildir. Miras kavramı ise geçmişten gelen birikimin ifadesidir. Kültürel miras kavramı da çeşitli toplumları ve kimlikleri geçmiş ve geleceğin harmanlanmasıyla oluşturan disiplinler arası bir yapı bütünü olarak düşünülebilir. Bu kavram 20. yüzyılın üçüncü çeyreğinden itibaren araştırılması ve üzerine düşünülmesi artan bir konu haline gelmiştir (Öksüz ve Taş, 2017).

UNESCO, küresel boyutta kültürel mirasın korunmasında ve gelecek nesillere başarılı bir şekilde aktarılmasında büyük rol oynamaktadır. Kültürel mirasın korunması eylemini birçok yolla gerçekleştirmeyi hedeflemektedirler. Bu yollardan en önemli olanı insan eliyle oluşabilecek tahribatlardan korumadır. Bu sebeple kültürel mirasın korunması bilincinin oluşması için küresel boyutta çalışmalar düzenlemektedir. Kültürel mirasın dünyaya tanıtılmasıyla birlikte değerlerimizin geçmişe ışık tutarak gelecek nesillere aktarılması UNESCO’nun ana hedefini oluşturmaktadır.

UNESCO, Birleşmiş Milletler (BM)’in özel bir kurumu olarak 1946 yılında Paris merkezli olarak kurulmuştur. UNESCO tarafından, 1972 yılında “UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. Türkiye’de ise bu sözleşme 4.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete ‘de yayımlanarak, 1983 yılında yürürlüğe girmiştir. (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı-Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü) Aynı yıl içerisinde Türkiye’de kültürel miras için oluşturulan temel kanun “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu “dur. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’na göre kültür varlıkları; “Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan; sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan; yer üstünde, yeraltında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz

Bursa Mimarlar Odası’nda 2018 yılında düzenlenen Koruma ve Onarım Semineri’nde Prof. Dr. Murat TAŞ’ın yer verdiği gibi, Miras kavramı yerine “emanet bilinci” oluşturulması koruma ve var olan kültürel mirasa sahip çıkma sorumluluğu anlamında daha doğru olacaktır. Çünkü Türk toplumundaki miras kavramı gerçek anlamından farklılaşmıştır. Bir kültürel miras ögesi tekil kişi bazında düşünülemez. Fakat yine Türk toplumunda mirasların korunmasında ortak yapılan çalışmalar alışagelmış olmadığından kavramı anlamada ve algılamada toplum zorluk çekmektedir.

2.6 Tarihi Yapılar ve Yeniden İşlevlendirilmesi

12

Tarihi yapıların var olan işlevlerini devam ettirememesi nedenleri yapıların güncel işlevlerini kaybetmeleri veya yaşanan tarih dilimini ihtiyaçlarına göre işlevsel açıdan eskimleri olarak özetlenebilir (Altınoluk, 1998).

İşlev değişikliği tarihi mekânların, toplumun sosyo-kültürel değişimleri, çevresel faktörler, ekonomik sebepler gibi birçok farklı sebepten özgün işlevini daha fazla devam ettiremeyen, bunun yerine toplumsal, mimari ve kültürel değerlerini koruyarak, günümüz kullanıcılarının ihtiyaçlarına ve isteklerine cevap vererek, mekânın ihtiyaç programının gereksinimlerini yerine getirecek şekilde müdahalelerini de içeren yeni kullanım amacının oluşturulmasıdır.

Yeniden işlevlendirme, tarihi mekânların gelecek nesillere aktarılması, mekânsal bütünlüğün ve kültürel hafızanın devamlılığının sağlanması, mekânın yeniden değerlendirilmesi sonucunda var olan kültürel, sosyal ve ekonomik ortama katkısının sağlanması, mevcut kentin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla yapılan uygulama olarak nitelendirilir (Gazi ve Boduroğlu, 2015).

Tarihi bir yapıda yeniden işlevlendirme çalışmasının yapılması yapının; kullanılmayı bırakıp âtil duruma düşmesinden kurtarılması, kentin ve bölgenin sahip olduğu tarihi dokunun unutulmasının önüne geçilmesi, tarihi bilinci canlandırarak bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlaması anlamına gelmektedir (Altınoluk, 1991).

Yeniden işlevlendirme kavramı ekonomik boyutta incelendiğinde yeni bir mekân tasarlamak ve inşa etmektense var olan tarihi mekânların yeniden kullanımını gerçekleştirmek daha az masraflıdır. Bu sebeple yapıların yeniden kullanılması ekonomik bir çözümdür. Tarihi mekânların korunması bilincinin topluma aşılmasının yanı sıra kültür turizminin ekonomiye faydası alanında da katkısı bulunmaktadır (Aydın ve Şahin, 2018).

Tarihi mekânlara yeniden işlev verilirken; mekânın yeni işleve uygunluğu, kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarını başarılı bir şekilde karşılayacağı, mekânsal hacmin yeterliliği, var olan tarihi dokuya zarar vermeyeceği, estetik ve kültürel değerlere sahip çıkılacağı dikkate alınmalıdır (Altınoluk, 1998).

2.7 Yeniden İşlevlendirilmiş Yapılarda Sürdürülebilirlik

Zamanla birlikte eskiyen ve âtil duruma düşen, bu sebeple çevresel sürdürülebilirliğe engel olan mekânlara ne olacağının düşünölmeye başlanması birçok yeni kavramın

ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Kavramlar kategorize edildiğinde iki farklı grupta incelenebilmektedirler. İlk grupta:

Restorasyon, restitüsyon, rekonstrüksiyon ve renovasyon kavramları

İkinci grupta ise;

Yeniden işlevlendirme, yeniden kullanım, iyileştirme, yeniden hayat verme, değer kazandırma, dönüştürme, yeniden uyarılma ve geri kazanım kavramları bulunmaktadır.

İki farklı gruptaki kavramlar müdahale kavramı doğrultusunda iki farklı yaklaşımı oluşturur. İlk grupta koruma yaklaşımı ön plandayken ikinci grupta ise katılımcı planlama modeli ön plandadır. Yeniden işlevlendirme kavramı yapının fiziksel ömrüne bağlı olarak değişim göstermektedir. Daha sık kullanılan yeniden işlevlendirme kavramı; “fiziksel ömrünü tamamlamamış yapıların, yitirmiş olduğu işlevsel özelliklerini yeni istek ve ihtiyaçlar doğrultusunda onarılmasıdır” (Özler ve Kızılelma, 2023).

Yeniden işlevlendirme var olan yapıları gözden çıkarmayarak, enerji tasarrufu sağlamakta ve çevre kirliliğini azaltmakta olup, gelecek nesillerin kaynaklara olan erişebilirliğini azaltmadan sürdürülebilir yaklaşım sağlamak hedeflenmektedir (Dyllick ve Hockerts, 2002, s.130). Bu sebeple yeniden işlevlendirme kavramı sürdürülebilirlik bağlamında büyük bir öneme sahiptir.

Zamanın ilerlemesi ve buna bağlı olarak teknolojinin gelişmesiyle birlikte var olan yapının işlevi yetersiz gelmektedir. Yapının yapıldığı döneme fayda sağlaması amacıyla inşası gerçekleşse de gelecekteki ihtiyaçlarını karşılaması planlanma aşamasında alınması gereken önemli kararlardandır. Bu sebeple alınacak korunma tedbirleri mekânın gelecekte var oluşunu sürdürebilmesi için önemlidir.

Planlanmamış popülasyon artışı, sınırlı doğal kaynaklar ve bunun getirdiği çevre sorunları sürdürülebilirlik kavramının önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Kiper’ e (2004) göre koruma;

- Yerel, bölgesel, ulusal, dini vb. bir kimlik yaratma,
- Estetik ve sanatsal değerler oluşturma,
- Turizm getirisi sağlama,

- Kuşaklararası miras aktarma olarak sınıflandırılabilir.

Yeniden işlevlendirilecek yapılarda verilecek olan yeni fonksiyonların geleceğe yönelik olarak planlanması sürdürülebilirliğin bir başarısı olarak değerlendirilmektedir. Bu başarı âtıl mekânların kullanıcıların yaşadığı alanların içerisinde ihtiyaca yönelik uygun işlevler belirlenerek kullanıma hazırlanmasıyla ilgilidir (Kincaid, 2002, s. 93). Fakat bahsedilen işlevlendirme çalışması yenileme çalışmasından ibaret değildir. Yapıya en uygun olan fonksiyonun belirlenip koruma bilincinin mekâna yüklenmesidir. Özellikle tarihi mekânlara yönelik yeniden işlevlendirme çalışması düzenlerken özgün işlevin yarattığı tarihi dokuya zarar vermeden işlev oluşturmak başarılı bir çalışma ortaya çıkarmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramının ön planda olduğu yeniden işlevlendirme çalışmalarını kent ölçeğinde planlamak, yaşam kalitesini ve kentsel planlama aşamasında yerel kullanıcılarını katılımını sağlamaktadır. Başarılı bir işlevlendirme çalışması mekânın kent belleğindeki yerini sağlamlaştırmakla beraber yapıların korunup sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

3. YÖNTEM

Araştırma yöntem ve türleri, yapılacak olan araştırmanın içeriğine göre değişiklik göstermektedir. Tez konusu ve içeriği düşünüldüğünde, kullanılan yöntemleri iki ana başlık altında incelemek mümkündür.

a. Teorik Araştırmalar

Teori geliştirme, bir teoremi ispatlama, bir araç geliştirme ve model geliştirme türünde yapılan araştırmalardır.

b. Uygulamalı Araştırmalar

Teorik araştırmalardan elde edilen bilgilerin saha, laboratuvar, klinik gibi alanlardaki işleyişini, yer, zaman, birey farklılıklarına göre elde edilen teori, teorem ve modellerin, geçerliliğini ve güvenilirliğini araştıran araştırmalardır.

3.1 Nicel Araştırma

Olguları ve olayları ölçülebilir ve sayısal olarak ifade etme üzerine kurulu bir araştırma türüdür.

Yaşanan olayları ve olguları nesnelleştirerek gözlem yapılabilir hale getiren, ölçümleyebilen ve sayısal olarak ifade eden araştırma yöntemine denir. Bireylerin toplum içindeki davranışlarını gözlemlemek ve deney yoluyla objektif bir şekilde ölçmek ve sayısal değerlerle açıklamak araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Bilimsel araştırmalarda kişilerin veya grupların fikirlerini, görüşlerini ve duygularını öğrenmek amacıyla kullanılan birden fazla yöntem bulunmaktadır. Bunlardan en sık kullanılan yöntem ise anket (soru formu) uygulamaktır.

Anket, çeşitli konularda, planlı bir bilgi alımı sağlamak ve bu süreci sistematik bir plan içinde ilerletmek için kullanılan, özellikle sosyolojik ve epidemiyolojik araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Anket yardımıyla elde edilen bilgiler ile;

a. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında bağlantı olup olmadığı araştırılır

b. Önemli bağımsız değişkenlerin neler olduğu belirlenir

c. Bu bilgiler doğrultusunda yeni hipotezler oluşturulur ve araştırmalar planlanır.

Bu araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden; gözlem, doküman analizi, görüşme ve anket yöntemi kullanılmıştır. Anket yönteminin kullanılması, yeniden işlevlendirilmesi yapılacak ve tasarım önerisi verilecek mekânın yerel halk tarafından konu hakkında tercih, görüş ve önerilerinin edinilmesinde en etkili yöntemlerden olduğu için bu tez kapsamında yararlanılmıştır.

Yeniden işlevlendirme kavramı genelinde düşünüldüğünde mekânın kullanıcıları, her mimari tasarımında olduğu gibi tasarımın temel ögesidir. Kullanıcıların ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak mekânsal stratejiler sürecine başlanmalıdır. Mekân kurgularının oluşması kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarına bağlı olarak değişmektedir. Özellikle yeniden işlevlendirme kavramının sıklıkla kullanıldığı araştırmalarda, kullanıcıları anlamak tasarımın temel şartını oluşturmaktadır.

3.2 Örnek Çalışmalar

3.2.1 Londra Coal Drops Yard alışveriş merkezi

Endüstriyelleşmenin ardından kentlerin kimliklerinde büyük değişimler olmuştur. Endüstriyelleşme zamanında yapılan veya o dönemde var olan yapılar günümüzdeki şehirlerde kimlik ve doku kavramının temellerini atmıştır. Kültürel miras olarak değerlendirilen bu mekânlar çeşitli fonksiyonlarla hayata tekrardan kazandırılmaktadırlar. Bu doğrultuda dini, eğitim, ticari ve kültür gibi birçok alanda yeniden işlevlendirilmiş örnekler bulunmaktadır (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

1800’lü yıllarda Kuzey Londra’da şehre gelen kömürlerin dağıtımı için kanal kenarına kemer, depo ve ofislerden oluşan yapılar inşa edilmiştir. Zaman geçtikçe aynı bu mekân gibi birçok endüstriyel mekân atıl duruma düşmekteydi. Âtıl kalan bu alanlarda çeşitli suçlar da işlenmiştir. Bu sebeple mekânların yeniden işlevlendirilerek hayata kazandırılması planlanmıştır. Bu sorunları ortadan kaldırmak amacıyla “King’s Cross Central Gelişim Projesi” adlı kentsel tasarım projesi oluşturulmuştur. Proje kapsamında bölgenin ve kentin ekonomik, sosyal ve güvenlik açısından kalkındırılması planlanmıştır (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

Coal Drops Yard, Londra'nın Camden ilçesi sınırında konumlanmaktadır. Özgün işlevinde kömür deposu olarak kullanılan bu mekân alışveriş merkezi olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Bu sayede kentteki mimari ve sosyal kalkınmanın ön planda olduğu bir dönüşüm projesi hazırlanmıştır. Bu proje, Lewis Cubitt Park, Granary Square ve Angel Station arasında kalan geniş bir bölgeyi kapsamaktadır (Şekil 3.1) (Şekil 3.2).

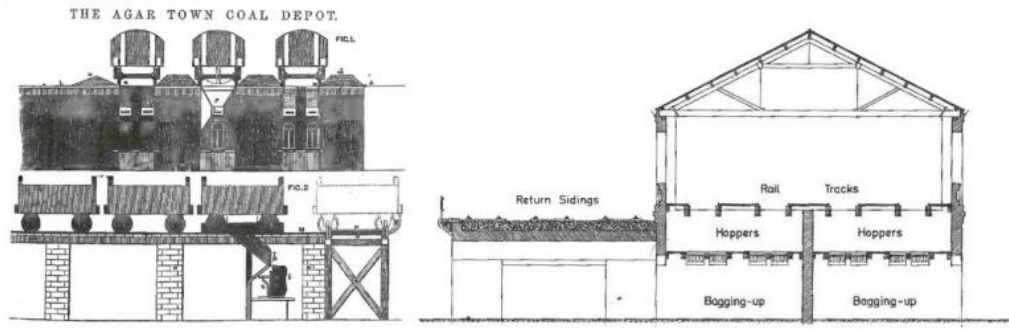
Şekil 3. 1: Coal Drops Yard'ın kent içindeki konumu (Url-3).

Şekil 3. 2: Goods Yard içinde dönüşüm öncesi batı ve doğu kömür depoları (Url-4).

Endüstri devriminin ilerlemesiyle kömür birçok ülkede olduğu gibi İngiltere'de de sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Londra şehrine kömür girişleri bölgenin kuzeyinde bulunan demiryolu ile sağlanmıştır. Bu sebeple kömür deposu da Regent's Kanalı'nın yakınında kurulmuştur. Yapı grubu tasarımcısı olan Lewis Cubitt'e göre bu sayede daha az maliyetli bir proje oluşması hedeflenmiştir (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

İlk olarak bitişik viyadüklerden oluşan Doğu Kömür Deposu inşasına başlanmıştır. Raylar sayesinde mekâna giriş yapan trenler depo içerisinde duruyor ve alt kısmında bulunan hareketli kömür biriktirme alanlarına boşaltım sağlayabiliyor ve iş bittikten sonra rahat bir biçimden depodan çıkış yapabilmekteydi (Şekil 3.3). Bu sistem hem zamandan hem de masraftan tasarruf oluşturmaktaydı. Doğu Deposu’nun 9 yıl boyunca başarılı işleyişinin ardından Batı Deposu inşa edilmiştir. Batı deposu 16 eşit perona bölünüp düzeye ayrılmış ve orta kat, alt katın asma katı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

Şekil 3. 3: Kömür deposu çalışma şekli (Url-5).

Bina bloğunun Regent’s kanalı cephesinde bulunan yapı blokları, kömürün akışını izlemekle görevlendirilen personellere ev sahipliği yapıyorken King’s Cross üzerinden şehre giren balıkların sevkiyatını sağlayan balıkçılar tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Öztürk ve Korkmaz, 2020) (Şekil 3.4).

Şekil 3. 4: Kömür deposu (Url-6).

Endüstriyelleşme dönemi ilerledikçe ve doğrudan teknoloji gelişim gösterdikçe bu yapılar bütünü kullanılmamaya başlanmıştır. Doğu kömür deposu cam şişe üretimi amacıyla 1879’a kadar kullanılmıştır. Batı deposu ise yine depo amacıyla kullanılmaya uzun süre devam etmiştir. Demiryolu taşımacılığının kullanımı zaman ilerledikçe yerini karayoluna bıraktığından yapılar British Rail’in deposu olarak kullanılmıştır.

80'li yıllara gelindiğinde çıkan bir yangın mekânlarda büyük tahribatlara sebep olmuştur. Âtıl duruma gelen depolar çoğunlukla partiler için kullanılmış, film çekimlerine de ev sahipliği yapmıştır (Riding, 2018).

Günümüze yaklaşıldığında bölgeyi yeniden işlevlendirme fikirleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu tür mekânların nadir örneklerden biri olduğundan dolayı kent belleğinde özel bir konumu bulunmaktaydı. Kendine özgü tarihi ve mimari dokusuyla bölgeye vereceği yararı en iyi kamusal bir işlevlendirme çalışması yapılması olduğu düşünülmüştür. Bu sayede kamusal kullanım amacıyla işlev verilecek ve çevresiyle bağlantısı sayesinde bölge canlı kalması planlanmıştır. Günümüzde de projenin temelini endüstriyel mekânların yeniden işlevlendirilmesini kamusallaşma ile sağlayarak bölgeye hayat vermesi ve kullanıcıların için toplanma alanı fikri oluşturmaktadır (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

Kömür depolarına verilecek yeni işlev çevresel gelişim açısından önem arz etmekteydi. Londra'nın merkezine çok yakın bu bölgede endüstriyel yapılaşmaların âtıl kalması sonrası yeni bir fonksiyon verilmesi ilgi çekici bir unsurdu. Çünkü bölgede bulunan mekânlar incelendiğinde bu tür bir dönüşüm görülmemekteydi. Dönüşüm yalnızca mekânı canlandırmak değil, aynı zamanda çevredeki insanlar için farklı bir deneyim oluşturmak amaçlanmaktaydı. Hem bölgeyi âtıl duruma düşmekten kurtaracak hem de ekonomik kalkınma sağlanacaktı. İşlevlendirme öncesi bölgedeki güvenlik problemleri, rekreasyon alanları sayesinde insanların bölgeyi sıklıkla kullanmasıyla sona erecekti. Dönüşüm projesi kapsamındaki planlama çalışmaları 2001-2008 yılları arasında yapılmıştır ve daha sonrasında alandaki çalışmalara başlanmıştır. Dönüşüm projesi bölgenin kamusallaştırılması esasına dayandığından çevrede yaşayan insanların fikirleri alınıp konu hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Bölgeyle ilgili tasarlanan birden fazla proje bulunmaktaydı. Kullanıcıların fikirleri alınırken hangi işlevi istedikleri de sorulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda yeniden işlevlendirme çalışmalarına başlanmıştır (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

Kömür depoları günümüzde alışveriş merkezi olarak kullanılması amacıyla Heatherwick Studio tarafından tasarlanmıştır. Bölge içerisinde mağazalar, kafeler, restoranlar, gösteri sanatları gibi kullanıcıya birçok alanda deneyim sunan rekreasyon alanları bulunmaktadır. Bu sayede bölge yeni bir merkez haline gelmiştir (Öztürk ve Korkmaz, 2020).

Bölgenin inşaatı 2016 yılında başlayıp iki yıl içerisinde tamamlanmıştır. Şekil 3.5’te de görüldüğü gibi mekânların çatıları destekleyici sistemlerle birlikte birbirine bağlanarak Viktorya Dönemi zarifliği elde edilmeye çalışılmıştır.

Şekil 3. 5: Coal Drops Yard’ın dönüşümden sonraki görünümü (Url-7).

Uzun süre atıl durumda kalan yapılar, işlevsiz şekilde geçirdikleri zamanın sancılarını yapı bütünü üzerinde taşımaktadırlar. Yapıya fiziksel olarak bakıldığında bütünlüğünü korumuş olsa da zaman içerisinde geçirdiği değişimler mekânda kimlik karmaşasına sebep olmuştur. Fakat içerisinde bulunan rampa, yük asansörleri, bacalar ve pencereler yapıldığı dönemin tarihi dokusu yapı üzerinden hissedilmekteydi (Öztürk ve Korkmaz, 2020). Yapının daha öncesinde depo olarak kullanılmasının getirdiği, at ve araba girişleri, tren yüksekliğine göre ayarlanan çatılar ve kömür dağıtma mekanizması gibi mekân gereksinimleri sebebiyle insan kullanımına uygun hale getirmek büyük bir sorundu. Bu sebeple tasarım aşamasında disiplinler arası bir beraberlik sağlanıp teknolojik yöntemler kullanılmıştır. Mekândaki yapısal bozulmalara dair onarım çalışmaları yapılırken aynı zamanda mekânın tarihi kimliğine zarar vermemeye odaklanılmıştır. Mekândaki koruma çalışmalarına son derece önem verilse de mekânın yapısal sağlamlığını oluşturmak sebebiyle koruma bazı durumlarda başarılı olmamıştır. Örneğin mekânın güney kısmındaki ahşap zeminde korunma sağlanırken kuzeyde zemin beton dolgu ve çelikle yeniden inşa edilmiştir. Restorasyon çalışmalarında mekânsal tarihi doku ve yapı korunarak yapının fiziksel bütünlüğünü sağlamak amaçlanmıştır (Bateman ve diğ., 2019).

Depoların tümünde bulunan cam çatılarda kafe ve restoranların bulunduğu 50’den fazla mağaza bulunmaktadır (şekil 3.6) (Şekil 3.7). Mekânın özgün halinde bulunan kemerlerle de sokaklara ve kanala ulaşım sağlanabilmektedir. Bu amaçla kemerlerin içi temizlenmiştir.

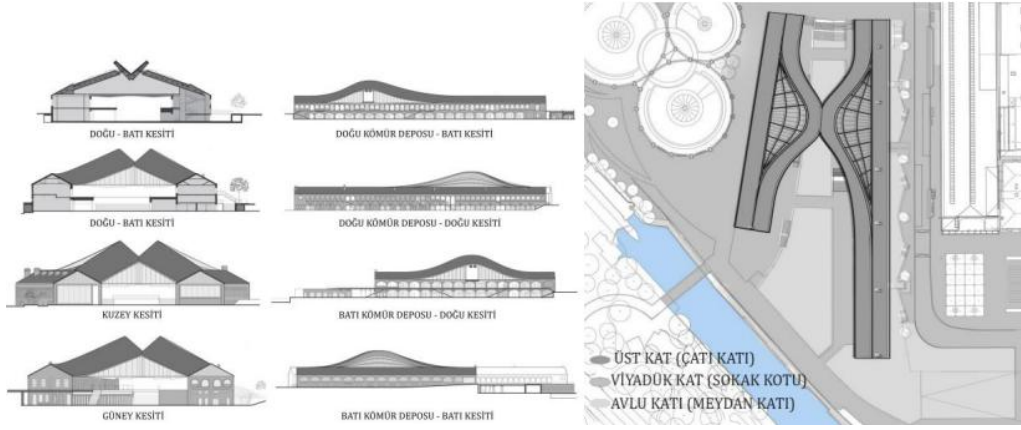
Şekil 3. 6: Yenileme çalışmaları öncesi ve sonrası doğu kömür deposu (Url-7).

Şekil 3. 7: Avlu ve viyadük kat planları (Url-7).

Mekânın merkezi olan avlu kısmındaki koridorlarda bilgilendirme panoları bulunmaktadır. Bu sayede mekânı ziyaret eden kullanıcıların tüm bölgeyi rahat bir şekilde dolaşmaları sağlanmaktadır. Çatı katı haricindeki tüm mekânlar birden fazla girişe sahiptir. Fakat çatı katı tek bir birim olarak kullanılmaktadır.

Mekân yeniden işlevlendirilirken kamusallaştırma kavramı ön planda olduğu için mekânın içerisindeki çoğu bölgede sokak hissiyatı vurgulanmıştır. Bu sayede kapalı bir mekânın istemsizce oluşturduğu sınırlama ortadan kalkmıştır. (Şekil 3.8) Dış mekân ve iç mekân bu sirkülasyon sayesinde birbirinden bağımsız hareket etmemektedir (Dezeen, 2018).

Şekil 3. 8: Avlu ve viyadük kat planları (Url-7).

Etraftaki sokaklara göre düşük kotta kalan avluya giriş merdiven ve rampayla sağlanmaktadır (Şekil 3.9). Meydan kısmında konser ve çeşitli aktiviteler yapılmakta, küçük marketler bulunmaktadır. Mekânın sınırlarının dışında kalan kısımda sanat ve atölye çalışmalarını yapan küçük birimler bulunmaktadır (Öztürk ve Korkmaz, 2020) (Şekil 3.10).

Şekil 3. 9: Avlu (Url-8).

Şekil 3. 10: Lower Stable sokak (Url-9).

Bölgedeki çeşitli hizmetleri sağlayan birimler piyasadaki güçlü markalardan oluşmaktadır. En küçüğü 15 ve en büyüğü 1900 metrekare mağaza birimi bulunmaktadır. Yeniden işlevlendirilen mekân tarihi olarak değerlendirildiğinde iç mekândaki örnekler göze çarpmaktadır. Konsept mekânlar haricindeki yerler günümüz teknolojisinin getirdiği ihtiyaçlarla donatılmaktadır. Bağlamda zıtlık oluşturma'nın kötü bir sonuç olduğu varsayılmamalıdır. Görsellerdeki iç mekânlar incelendiğinde bağlamdaki zıtlık mekâna özgü dinamiklerin oluşmasını sağlamıştır. Yapının temeli olan çelik elemanlarla tuğla duvarlar ve ahşap mobilyalar uyum içerisinde (Şekil 3.11) (Şekil 3.12).

Şekil 3. 11: Mağaza tasarımları (a) (Url-10).

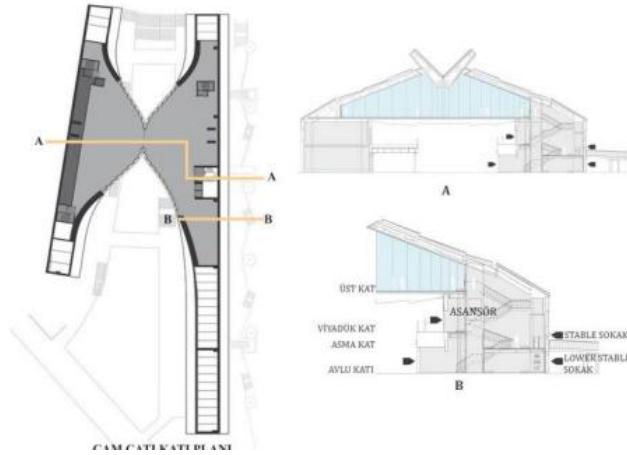

Şekil 3. 12: Mağaza tasarımları (b) (Url-10).

Harabe olarak uzun süre kalmış olan kömür depolarının tahribata uğramış geniş alanların bulunduğu kısımları genellikle büyük açıklık isteyen restoran gibi mekânlar tarafından kullanılmaktadır. Yatay sirkülasyondaki uç bölgelerde mağazaların kendi içerisinde dikey sirkülasyonu sağladığı kısımlar bulunmaktadır. Bu sayede dışarıdan bakıldığında mekân cephesinde hiçbir ekleme yapmadan içeride tüm dolaşım birimleri başarılı bir şekilde uygulanmıştır. (Öztürk ve Korkmaz, 2020)

Viktorya döneminden esintiler taşımak amacıyla tasarlanan çatı tek bir birimden oluşmaktadır. Birime olan erişim dikey sirkülasyon elemanları olan asansör ve merdivenlerle sağlanmaktadır. Yatayda bir girişi bulunmamaktadır. Çatının eğrisel formu sebebiyle kat yükseklikleri 3 ile 8 metre arasında değişim göstermektedir. Tasarlanan bu form statiksel olarak birçok zorluğu beraberinde getirmektedir (Bateman ve diğ., 2019).

Çatı katı günümüzde teknoloji mağazası olan Samsung tarafından kullanılmaktadır. Mekânın ortasına amfi konumlandırılmıştır. Mekânın aldığı doğal ışık, içeride tasarlanan ışıklandırma sistemleriyle uyum içerisinde olum iç mekân ve dış mekânın bir arada olduğu hissiyatını yaratmaktadır (Öztürk ve Korkmaz, 2020) (Şekil 3.13) (Şekil 3.14).

Şekil 3. 13: Cam çatı katı planı ve kesiti (Url-11).

Şekil 3. 14: Çatı katı (Url-11).

3.2.2 Bomonti ada (Tarihi Bomonti Bira Fabrikası)

Bomonti Bira Fabrikası, 1890’da Feriköy’de kurulmuştur. Fabrika, dönemin en büyük yatırımlarından biri olup, ilk seri üretim fabrikası olması nedeniyle oldukça büyük öneme sahiptir. Fabrikanın ününün artması, bulunduğu semtin de aynı isimle anılmasına yol açmıştır. 1930’lu yıllarda üretimine büyüyerek devam eden Bomonti Bira Fabrikası, 1940 yılında Tekel tarafından devralınmıştır. Uzun bir süre aktif olarak çalışan tarihi fabrikanın, 1991 yılında faaliyeti durdurulmuştur (Url-12).

Bir semte ismini veren, ülkede yepyeni bir kültürün doğuşunu sağlayan kompleks; Bomonti Kültür A.Ş. tarafından kiralanarak Anıtlar Kurulunun onayıyla ve orijinal yapısı korunarak yeniden hayata geçirilmiştir (Şekil 3.15) (Şekil 3.16).

Şekil 3. 15: Bomonti Bira fabrikası (1902) (Url-13).

Şekil 3. 16: Bomonti ada (Url-14).

Yeniden işlevlendirme sonrasında Bomonti Ada’da farklı fonksiyonlara sahip mekânlar oluşturulmuştur. Bunların içerisinde; atölyeler, kafeler, restoranlar, gece kulüpleri ve müzeler bulunmaktadır. Tarihi bir mekân olmasa bile farklı işlevlere hitap eden mekânların kompleks bir yapı bütünü içerisinde bir araya getirmek uğraş gerektirir. Farklı işlevdeki mekânların doğal olarak ihtiyaçları da farklılık göstermektedir. Örneğin bir gece kulübü mekânı kullanım esnasında çok fazla ses oluşturabilmektedir. Fakat bu durumun diğer mekânları etkilememesi gerekmektedir. Yapının fiziksel ihtiyaçları da bu duruma göre değişiklik göstermektedir. Bu tür, ses seviyesi yüksek olan mekânlar ses yalıtımına ihtiyaç duymaktadır. Peki, yeniden işlevlendirilmiş bir tarihi mekânda fiziksel eklemeler yapmak ne kadar doğrudur ya da yapılan eklemeler mekânın benliğini yok eder mi? Tüm soruların cevabını bulmak için yeniden kullanım denildiğinde akla gelen kavramlar üzerinden analiz yapmak daha verimli olmaktadır.

Yeniden işlevlendirme çalışmaları düşünüldüğünde akla gelen ilk kavramlardan biri mekânsal kimliktir. Mekânsal kimlik, mekânın kullanıcı tarafından algılanabilen, konfor koşullarını karşılayan ve bir dil bütünlüğü oluşturan mekânları tanımlamaktadır (Url-15). Bu doğrultuda mekânın önceki işlevi ve yeni işlevi arasındaki zıtlıktan dolayı mekânda kimlik kaybı yaşanabilmektedir. Verilen yeni işlevin eskisiyle tamamen aynı olması gerekmemektedir. Fakat işlevin bağlamdan kopuk olmaması beklenir. Bu durumda mekânı tanımlayan öğelerin üstünü kapatmış, tamamen yeni bir mekân yaratmış olunur. Dolayısıyla mekânın kimliğini perdeleyen durumlardan kaçınılmalı, bağlamın ruhuna uygun, kullanıcıların mekânla olan geçmişine ve aidiyet hissine saygılı davranılarak yeni işlevler verilmelidir. Bomonti Ada kapsamında incelendiğinde, işlevlendirilmedeki temel amaçlardan birinin de insanları bir araya getirme kültürünün tekrardan yaratılması olduğunu görülmektedir. Bu durum mekânın tarihi kimliğinin kullanıcılar üzerindeki bilincinin arttırılmasına katkı sağlamaktadır. Kompleks halinde oluşturulan ve büyük bir orta avluya sahip olan bu mekânda, kullanıcılar farklı tipteki eylemlerini avlu sayesinde bir arada gerçekleştirebilmektedir (Şekil 3.17). İçerisinde bulunan müze sayesinde mekânın orijinal işlevi ve tarihinin üzeri kapatılmamış, aksine geçmişi gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarmayı başarmaktadırlar (Şekil 3.18). Bu sayede mekânın kimliğini ve kullanıcının mekânsal bilinç kavramını doğru bir şekilde kullandığı görülmektedir.

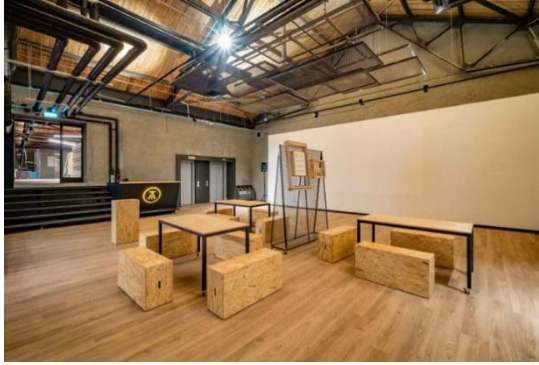

Şekil 3. 17: Bomonti ada dönüşüm öncesi (Url-16).

Şekil 3. 18: Bomonti ada avlu (Url-17).

İşlevlendirilme denildiğinde bir diğer kavram ise tarihi mekânın fiziksel bütünlüğüdür. Tarihi her mekân zaman geçtikçe fiziksel olarak yıpranmaya hatta âtil duruma düşmeye başlamaktadır. Bu durumun önüne geçmenin en sağlıklı yollarından biri onarım ve korumadır. Mekâna yapıldığı dönemden itibaren başarılı bir onarım sağansa da fiziksel olarak ölüm kaçınılmazdır. Fakat yapısal olarak gerçekleşen ölüm mekânın manevi ölümünü beraberinde getirmesi şart değildir. Bahsedilen koruma kavramı yalnızca fiziksel olarak uygulanmamalı ve yapılan onarım çalışmaları yapısal düzeyde kalmamalıdır. Bomontiada örneğinde bira fabrikası işlevini yitirmesiyle beraber âtil duruma düşmüştür. Âtil olarak yaşamını devam ettirdiği bu süreçte bakımsızlıktan kaynaklanan tahribatlar oluşmuştur. Mekânın yeniden işlevlendirilme kararı alındıktan sonra detaylı bir restorasyon çalışmasına başlanmıştır. Bu yenileme çalışmasında olabildiğince mekânın özgü görünümüne yakın bir çalışma yapıldığı görülmektedir (Şekil 3.19) (Şekil 3.20). Yeniden işlevlendirme çalışmalarında fiziksel olarak yapının eski işlevini geçirdiği zamandaki halinin aynısını yapmak ya da tamamen farklı bir tasarım oluşturmak doğru değildir. Çünkü işlevlendirme bir kopyalama çalışması değildir. Bomontiada örneğinde restorasyon çalışması başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

Şekil 3. 19: Bomonti ada atölye (a) (Url-18).

Şekil 3. 20: Bomonti ada atölye (b) (Url-19).

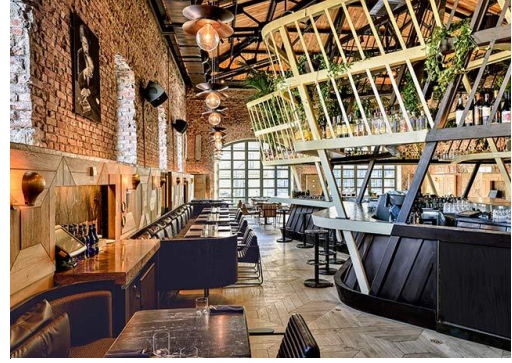
Bomontiada'da sirkülasyonun çok olduğu mekânlardan biri de atölyedir. Atölyeler dışarıdan gelen kullanıcılara günlük olarak kiralanabilmektedir. Bu sayede mekân birden fazla işlevde kullanıma olanak sağlamaktadır. Yeniden işlevlendirilen mekânlarda aranan bir diğer özellik de mekânın esnekliğidir. Mekânlar tasarlanırken işlevi belirlenir ve tasarıma geçilir. Fakat bu süreçte mekânın tek bir işlevinin olması gerekmez. Modüler bir tasarım kullanarak mekâna esneklik katılabilir ve farklı tipolojideki inşalara ve farklı amaçlara hizmet etmesi sağlanabilir. Bomontiada Atölye' de görüldüğü üzere iç mekân tasarımı yapılırken farklı işlevlerdeki amaçlara

yönelik bir tasarım anlayışı hakimdir (Şekil 3.21) (Şekil 3.22). Birden çok kullanıma ait tefrişlerin bulunması ve geniş bir sirkülasyon alanına sahip olması doğru bir tasarım kararı olarak değerlendirilmektedir.

Karma işlevli mekânlar denildiğinde en çok kullanılan mekânlardan biri de kafe ve restoranlardır. Gün içinde zamanlarının çoğunu belirlenen mekânlarda geçirilmesini istenilen kullanıcılar içim yemek alanları büyük bir ihtiyaçtır (Şekil 3.23) (Şekil 3.24).

Şekil 3. 21: Kilimanjaro restoran (a) (Url-20).

Şekil 3. 22: Kilimanjaro restoran (b) (Url-20).

Şekil 3. 23: The Populist restoran (Url-21).

Şekil 3. 24: Monochrome kafe (Url-22).

Karma yapı geneline bakıldığında mekân sahiplerinin farklı olması ve bu sebeple isteklerinin de farklı olmasından kaynaklı bağlamsal dilde tasarımsal ortak noktalar bulunmamaktadır. Fakat Bomontiada'nın içerisindeki mekânlara bakıldığında hepsinde ortak bir dil olduğu görülmektedir. Taş ve ahşap malzeme kullanımı tüm mekânlarda gözlemlenmekle beraber karma yapı kavramının getirdiği farklılaşmayı ortadan kaldırmaktadır. Geçmişe bakıldığında genellikle taş ve ahşap malzeme kullanıldığı görülmektedir. Bu malzemeler mekânda tarihi doku hissiyatı oluşturmaktadır. Fakat mekânın yaşadığımız dönemden kopuk, eski bir bina algısını ortadan kaldırmak için de bu malzemelerle iç mekânda modern tasarımlar yapıldığı

görülmektedir. Bomontiada, tarihi dokuyu koruyarak modern dünyaya ayak uydurmayı başarmış güzel bir örnek olarak hafızalara ismini kazımayı başarmıştır.

3.2.3 Atatürk Kültür Merkezi (Merinos Fabrikası)

Günümüzde Atatürk Kültür Merkezi olarak kullanılmakta olan Merinos Yünlü Sanayi Dokuma Fabrikası, Türkiye'nin ilk sanayileşme atılımları çerçevesinde kurulmuştur (Şekil 3.25). 28 Kasım 1935 tarihinde dönemin başbakanı İsmet İnönü ve vekili Celal Bayar tarafından temeli atılan fabrikanın yapımını iş adamı Nuri Demirdağ üstlenmiştir. Fabrika, Cumhurbaşkanı Musatafa Kemal Atatürk'ün Bursa'ya yaptığı 17. ziyaretiyle birlikte açılmıştır (Url-23) (Şekil 3.26).

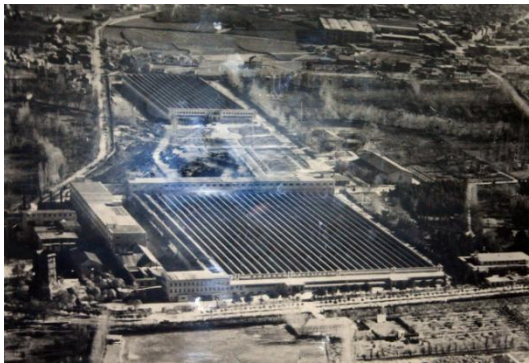

Şekil 3. 25: Merinos Fabrikası (a) (Url-23).

Şekil 3. 26: Merinos Fabrikası (b) (Url-23).

1963 yılından sonra hızla gelişen sanayileşmeyle birlikte Merinos Fabrikası, Bursa'nın ekonomisine en önemli katkıyı sağlayan kurum haline gelmiştir (Şekil 3.27). Faaliyet gösterdiği 66 yıllık süreçte Türk sanayisine hizmet veren Merinos Fabrikası 2004 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir (Şekil 3.28).

Şekil 3. 27: Eski Merinos Fabrikası yerleşkesi (Url-24).

Şekil 3. 28: Yeni Merinos Kültür Merkezi (Url-24).

Cumhuriyetin sembolü haline gelen tarihi yapı, kapsamlı bir yeniden işlevlendirme ve restorasyon çalışmasıyla beraber kompleks bir kongre ve kültür merkezi haline getirilmiştir (Şekil 3.29) (Şekil 3.30).

Şekil 3. 29: Tarihsel süreçte uydu görüntüleri (a) (2000-2006) (Url-24).

Şekil 3. 30: Tarihsel süreçte uydu görüntüleri (b) (2011-2021) (Url-24).

Kültür Merkezi vaziyet planı ölçeğinden incelendiğinde alanda 13 farklı işlevde mekân bulunduğu gözlemlenmektedir (Şekil 3.31). Bunlar;

- Merinos Kültür Merkezi (Eski Tekstil Fabrikası)
- Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi
- Açık hava sergi alanı
- Acil toplanma alanı
- Düğün ve davet alanı
- Çay evi
- Restoran
- Kule
- Oyun alanı
- Kafe

- Bisiklet kiralama alanı
- Endüstri müzesi

Şekil 3. 31: Merinos Kültür Merkezi vaziyet planı (2006) (Url-24).

Restorasyon çalışmaları sonrasında yapı incelendiğinde beton strüktüre sahip yapının cephelerinde alüminyum kompozit panel kullanıldığı görülmektedir. Cephenin üst kısımlarında kullanılan bant şeklindeki camlar sayesinde üstten gelen güneş ışığı iç aydınlatmayı büyük ölçüde desteklemektedir (Şekil 3.32).

Şekil 3. 32: Restorasyon öncesi ve sonrası cephe değişimleri (2016-2012) (Url-24).

Yeniden kullanım kavramının endüstriyel yapılar üzerinde işlenmesi incelendiğinde genellikle mekânsal açıklıklar göze çarpmaktadır. Orijinal işlevi endüstriyel üretim olan bu mekânlarda kullanılan teçhizatların büyüklüğü ve mekânın sirkülasyon açısından akışkan olması bu duruma sebebiyet vermektedir. İşlevlendirme sonrası mekânsal açıklıkları sabit işlevlerle doldurmamak mekânın kimliğinin korunmasına dolaylı yoldan destek olmaktadır.

Tarihi mekânların yeniden işlevlendirilmesinde önemli olan bir diğer faktör ise, işlev açısından ana kimlikle ne kadar uyumlu olursa olsun, dışarıdan bakıldığında tarihi dokuyu hissettirmek gerektiğidir. İşlevlendirilmiş tarihi mekânlar incelendiğinde tarihi doku hissi genelde cephelerde malzeme ile ortaya çıkarılmaktadır. Bu malzemelerin genellikle taş ve ahşap olduğu örneklerde karşımıza çıkmaktadır. Fakat tarihi dokuyu kullanıcıya iletme için eskiden kullanılan yapı malzemelerinin kullanılması şart değildir. Teknolojik bir malzeme olan alüminyum kompozitler kullanılarak da bu his doku yardımıyla kullanıcıya aktarılabilir. Merinos Kültür Merkezi mekân dışından incelendiğinde maalesef kullanıcıya tarihi dokuyu hissettirmemektedir. Restorasyon çalışmaları bu sebeple titizlikle ele alınması gerekmektedir.

Mekânı günümüz işlevlerine adapte etmeye çalışırken tarihi bağlamından da izler taşımaya özen göstermemiz gerekmektedir. Atatürk Merinos Kültür ve Kongre Merkezi Bursa'nın merkezi bir konumunda yer almaktadır. Çarpık kentleşmenin göbeğinde bulunan kompleks, kullanıcılar için nefes alma noktası haline gelmiştir. Fakat kompleksin konumlandığı arazinin büyük bir ölçümü yeşil alan olarak değerlendirilse de başarılı bir peyzaj çalışması yapılmadığı gözlemlenmektedir (Şekil 3.33).

Şekil 3. 33: Atatürk Kültür Merkezi genel görünüm (Url-24).

Kapalı ve yarı açık mekânların tasarıma yoğunluk verilmiş, açık alanların planlanmasına özen gösterilmemiştir. Bölge, toprak verimliliği üzerinden değerlendirildiğinde çeşitli bitki türlerinin yetiştirilmesine elverişli olduğu ortaya çıkmaktadır. Tabii ki peyzaj tasarımı denildiğinde yalnızca ağaçlar ve bitkiler akla gelmemelidir. Alanda su ögesi olarak kullanılan süs havuzu da kapalı mekânların hemen yan kısmına konumlandırılmıştır. Tüm sirkülasyon kapalı mekânlar çevresinde olurken, alanın diğer kısımlarına kullanıcıları davet eden öğeler bulunmamaktadır. Kullanıcılar için tüm araziye çevreleyen yaya yolları ve bu yolların birbirlerine bağlanmasını sağlayan ara yollar bulunmaktadır. Fakat bu yolların tasarım şekline karar verilmesinde neyin etkili olduğu anlaşılmamaktadır.

Genel olarak Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi'nin yeniden işlevlendirilmesi ele alındığında, kapalı mekânların tasarımı açısından örnek gösterilebilecek bir çalışma olduğuna fakat peyzaj tasarımı olarak da incelendiğinde başarısız olarak değerlendirilebilecek bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2.4 Kasımpaşa tuz ambarı

Kasımpaşa da konumlanan Tuz Ambarı 170 yıllık geçmişe sahiptir. 1864 yılında yapılmış olan bu yapı Havuzlu değirmen için buğday ambarı sonrasında ise tuz ambarı olarak kullanılmıştır (Url-25) (Şekil 3.34) (Şekil 3.35).

Şekil 3. 34: Restorasyon öncesi Kasımpaşa tuz ambarı (Url-25).

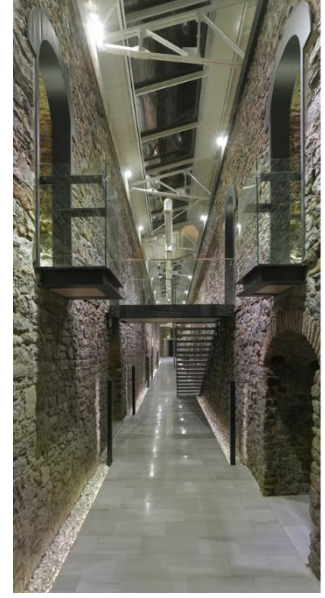

Şekil 3. 35: Tuz ambarı giriş cephesi (Url-25).

Cumhuriyet döneminde tekele geçerek sigara-tütün ambarı olarak kullanılan yapı, 1984'ten sonra terk edilmiştir. Özelleştirme kapsamında birkaç el değiştirilerek Medina Grubu tarafından kiralanmıştır (arkiv.com.tr). 2007 yılından 2008 yılı ortalarına kadar bir tadilat gerçekleşmiştir. 3150m²'lik dört hol ve iki adet yürüyüş holünün bulunduğu bu taş yapıda, dört farklı firmadan 190 kişilik bir ekip çalışmaktadır. Mekânın tarihi taş yapılarına dokunmadan yapılan tasarımı ve özel solüsyonlar üretilerek yapılan kuvvetlendirme işleriyle Koruma ve Yaşatma Ödülü almaya hak kazanmıştır (Şekil 3.36) (Şekil 3.37) (Url-25).

Şekil 3. 36: Restorasyon sonrası tuz ambarı iç mekânı (Url-25).

Şekil 3. 37: Tuz ambarı koridoru (Url-25).

Harabe halde bulunan mekânın günümüzdeki yeni haline getirilmesi için ilk adım, yıkılmış duvarlardan kalan taşlarla bozulmuş duvarları tamir edilerek başlanmıştır. Tüm taşlar basınçlı su ile yıkanarak aralara yeni taşlar entegre edilmiştir. Mekânın bulunduğu yerin zemini toprak olduğundan mütemadi temeller atılmış, iç mekâna çelik konstrüksiyondan katlar atılmıştır. Çağdaş yaşam koşullarına adapte olunabilmesi için ısıtma, havalandırma ve elektrik gibi mekanik çözümler oluşturulmuştur. 1960'lı yıllarda Tekel mekânı alıp kullanmadan önce mekânın çatısının ilk hali ahşap malzemeden yapılmıştır. Tekel'in eline geçtikten sonra çatı çelik konstrüksiyondan yeniden tasarlanıp hayata geçirilmiştir. Günümüze çelik haliyle ulaşabilmeyi başarmıştır (Şekil 3.38).

Şekil 3. 38: Tuz ambarı iç mekân (Url-25).

İç mekân tasarımı incelendiğinde, ofis alanlarına çıkılmasını sağlayan 2 adet ana galeri bulunmaktadır. Gelen kullanıcıları ofislerin içerisine sokmak için mekânın iki ucunda iki katlı toplantı mekânları yaratılmıştır. Çelik ve cam malzemeleri kullanarak yapı içerisinde yapı mantığıyla çözümleme yapılmıştır. Yapının içindeki tüm açıklıklar kemerler ile farklı noktalarda bulunmakta fakat orijinal halini koruyabilmek, kemerlerin parçalanmış veya elle tutulabilir halde olmadığından imkânsız hale gelmiştir. Bu sorun için çelik bir takım sacdan kıvrıma kemerler yapılarak tutturulması sağlanmıştır. Yeniden yapılan bu çelik aksam ile tamamen kontrast, bir renge boyanarak tüm yapının üzerinde yapılan çalışmalar katman katman okunabilir kılınmaya çalışılmıştır (Şekil 3.39).

Şekil 3. 39: DDB tuz ambarı ofis (Url-25).

3.3 Çalışma Alanı: Prysmian Group Kablo Fabrikası (Mudanya, Bursa)

Çalışma alanının belirlenmesi birkaç aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak yeniden işlevlendirilmesi düşünülen mekânın tarihi değer taşıması gerekmektedir. Fakat bir mekânın tarihi değer taşıması mekânın oluşumunun üzerinden çok uzun süre geçmiş olması gerektiği anlamına gelmemektedir. Tarih kavramının mekân boyutunda incelenmesi mekânın hafızasıyla ilgilidir. Mekânın hafızası kavramı, çeşitli zaman dilimleri içerisindeki olayların kolektif bilinç içerisinde bir araya gelmesini temsil eder. Bir diğer seçim kriteri ise verilecek işlevlendirme çalışmasının kentsel tasarım ölçeği üzerindeki etkisini rahat yakalayabilecek bir mekân seçimidir. Alanın kompleks fonksiyonlara ev sahipliği yapabilmesi gerekmektedir. Mekân organizasyonu hazırlandığında birimlerin kendi aralarındaki sirkülasyonu kolayca sağlanmalıdır. Bu kısım da tasarım önerisi yapılacak mekânın geniş bir vaziyet üzerine konumlanıyor olması, işlevlendirme çalışmasının kentsel ölçekteki etkilerinin vurgulanmasını kolaylaştırmaktadır. Bir diğer seçim kriteri de mekânın coğrafik konumun hem ulaşılabilir olması hem de kentsel ölçekte çekim noktası haline gelme potansiyeline yatkın bir alan olmasıdır. Bahsedilen tüm kriterler doğrultusunda Bursa'daki mekanlar incelenmiş, yeniden işlevlendirme kavramları ve tasarım kriterlerinin başarılı bir şekilde uygulanabileceği mekân olarak Prysmian Kablo Fabrikası seçilmiştir. Prysmian Kablo Fabrikası işlevini, gün geçtikçe zayıflasa bile devam ettiriyor olması, yeniden işlevlendirme kavramına aykırı olduğu düşünülmemelidir. Çünkü mekânın yeniden işlevlendirebilmek için mekânın âtil duruma düşmüş olması şart değildir. Mekân, tasarlandığı dönemdeki fonksiyonlarına artık eskisi kadar ihtiyaç duymuyor ve mekân organizasyonlarının çoğu günümüzde kullanılmıyorsa yeniden işlevlendirme çalışması yapılması düşünülmelidir. Aksi takdirde çevresel sürdürülebilirliğe zarar vermek kaçınılmazdır.

Mudanya Kablo Fabrikası 1963 yılında Türk Siemens Kablo adıyla Mudanya'da kurulmuştur. Marmara Denizi'ne olan kıyısından dolayı deniz ulaşımının kolaylığı ve şehrin coğrafik konumundan kaynaklı karayollarındaki ulaşımın rahatlığı sebebiyle fabrika Mudanya'da kurulmuştur. Yapıldığı dönemdeki fabrikalar arasında, modern tasarıma sahip olanların arasına girmeyi başarmıştır. Fabrikada üretilen yüksek enerji, otomotiv ve telekomünikasyon kabloları ülkenin kablo talebini karşılamada etkin rol almıştır. 1999 yılına kadar Simko bünyesinde faaliyetlerini gerçekleştiren Mudanya Kablo Fabrikası, bu yıldan itibaren Pirelli Prysmian firması adıyla üretimine devam

etmektedir. Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.; küresel boyutta enerji ve telekomünikasyon kabloları sektöründe üretim sağlayan Prysmian Group'un Türkiye operasyonudur. Firmanın merkezi, 1964 yılından bu yana Mudanya'da (Bursa) yer almaktadır ve toplam 180.000 m²'lik açık alan (79.000 m² kapalı alan) üzerinde faaliyet göstermektedir. Firma, Prysmian Group bünyesinde, Prysmian ve Draka markaları ile aynı anda enerji ve haberleşme kabloları üretimi yapabilen 16 tesisten biri olarak öne çıkmaktadır (Url-26).

Yeniden işlevlendirilmiş tarihi mekânlar göz önüne alındığında ülke ve dünya çapında karşımıza çeşitli örnekler çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar tarihi yapı ölçeğinde incelendiğinde var olan tarihi dokuyu korumak her çalışmanın önceliğini oluşturmaktadır. Bursa şehri ise yüzyıllar boyunca tarihi dokusunu korumuş çeşitli yasalarla da koruma altına alınmış birçok tarihi esere ev sahipliği yapmaktadır. Fakat çeşitli kaçak yapılaşma ve yasal yönetmeliklere uymayan çalışmalar sebebiyle gün geçtikçe tarihi dokuya verilen tahribatta artış gözlemlenmektedir.

Bursa şehrinin genelinde olduğu gibi Mudanya ilçesi de tarihi eserlere ev sahipliği yapan bölgelerdendir. Fakat bu dokuya sahip çıkmanın yanında mekânların korunmasının sağlanması ve kullanıcı sirkülasyonunun sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Mudanya ölçeğinde yapılması gereken bu çalışmaların, tarihi mekânların harabe kalması nedeniyle yetersiz olduğu gözlemlenmektedir.

Yıllar boyunca başta Bursa olmak üzere Dünya'daki birçok kente hizmet veren Prysmian Kablo Fabrikası tekrardan kullanılan mekânlara örnek olarak gösterilebilir. Yeniden kullanım kavramı doğrultusunda verilen yeni işlev orijinal işlevden her zaman farklı olmak zorunda değildir. Fakat yeni işlevin kullanıcı istek ve ihtiyaçlarına hizmet etmesi gerekmektedir.

4. BULGULAR

4.1 Çevre Analizleri

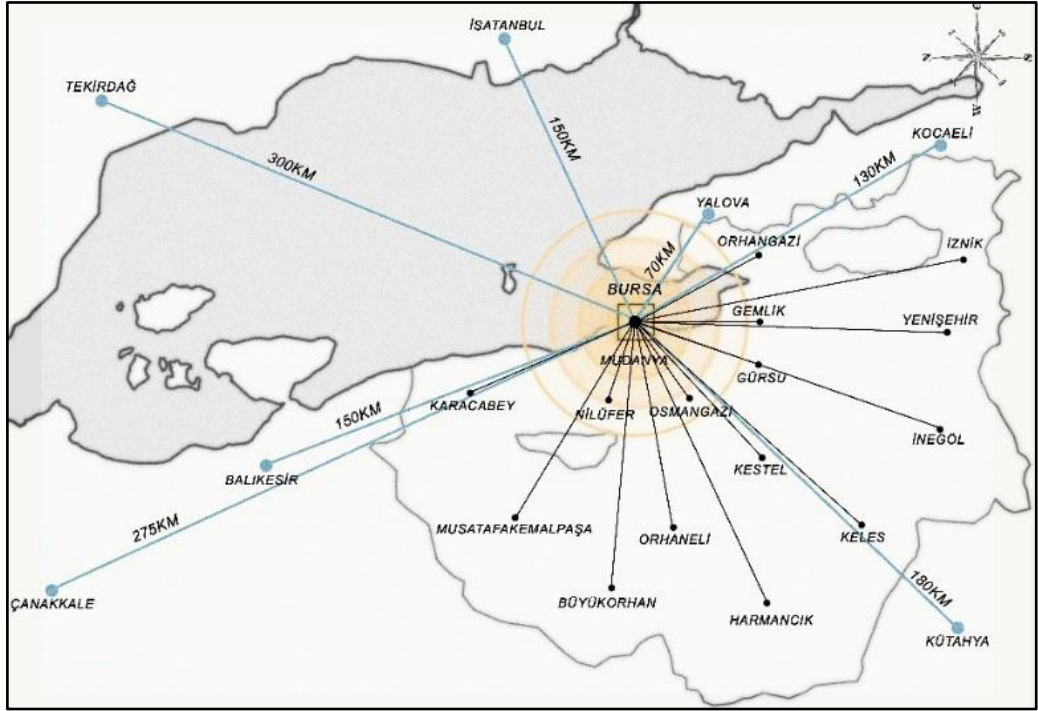
4.1.1 Konum analizi

Bursa şehri Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde, 40 derece boylam ve 28-30 derece enlem daireleri arasında yer almaktadır (Şekil 4.1) (Url-27).

Şekil 4. 1: Bursa'nın Türkiye haritası üzerindeki konumu

Bursa'nın yakın çevresinde Kütahya, Yalova, Kocaeli, İstanbul, Tekirdağ, Balıkesir ve Çanakkale bulunmaktadır. Mudanya ise konumu itibariyle Bursa için Bursa'nın önemli ilçelerinden biri haline gelmiştir. Şekil 4.2'den de anlaşıldığı gibi Marmara Denizi'nde kıyısı bulunmaktadır. Yıllar boyunca hem şehirler arası hem de uluslararası deniz ticareti sayesinde bölge kendi adını ulusal boyutta duyurmuştur (Şekil 4.2).

Şekil 4. 3: Bursa'nın çevresindeki bölgelere olan uzaklığı.

Bursa'nın Karacabey, Mudanya ve Gemlik ilçeleri Marmara Denizi kıyısında yer almaktadır (Şekil 4.3).

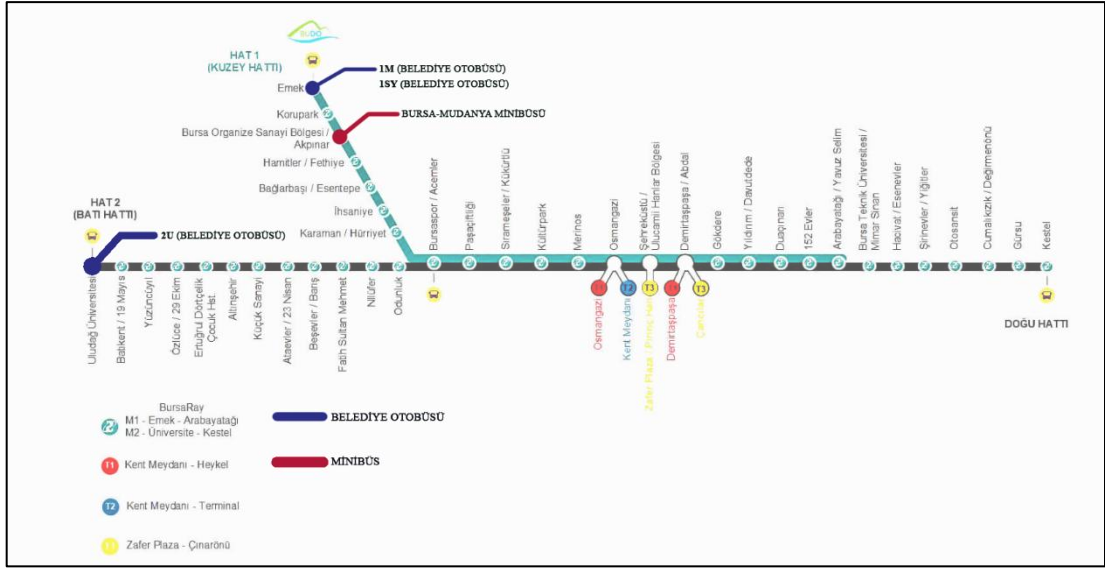
Şekil 4. 2: Mudanya'nın Bursa haritası üzerindeki konumu.

Bursa'nın kuzey bölgesinde yer alan Mudanya ilçesinin çevresinde Karacabey, Nilüfer ve Gemlik ilçeleri bulunmaktadır. Yeniden işlevlendirilmesi yapılacak olan Prysmian Kablo fabrikası Güzelyalı bölgesi ile Mudanya merkez bölgesi sınırında yer almaktadır (Şekil 4.4).

Şekil 4. 4: Prysmian Kablo Fabrikası'nın Mudanya haritası üzerindeki konumu (Url-28).

Çalışma alanı olan Mudanya ilçesinin Bursa'nın çeşitli bölgelerinden ulaşımı toplu taşıma açısından ele alındığında birden fazla seçenek bulunmaktadır. Organize Sanayi bölgesinden “Bursa- Mudanya” adlı minibüsler, Mudanya'nın Arnavutköy Caddesi'ne kadar hizmet vermektedir. Emek metro istasyonundan harekete geçen “1SY” ve “1M” numaralı belediye otobüsleri, Mudanya Yat Limanı durağına kadar hizmet vermektedir. Bursa'nın merkez ilçelerinden Mudanya'ya gelmek isteyen insanlar ilk olarak metroya binip sonrasında ilgili duraklarda iniş yaparak; 1m, 1sy ya da Bursa-Mudanya minibüslerini kullanmaktadırlar (Şekil 4.5).

Şekil 4. 5: Bursa metro hatları (Url-29).

4.1.2 Güneş ve rüzgâr analizi

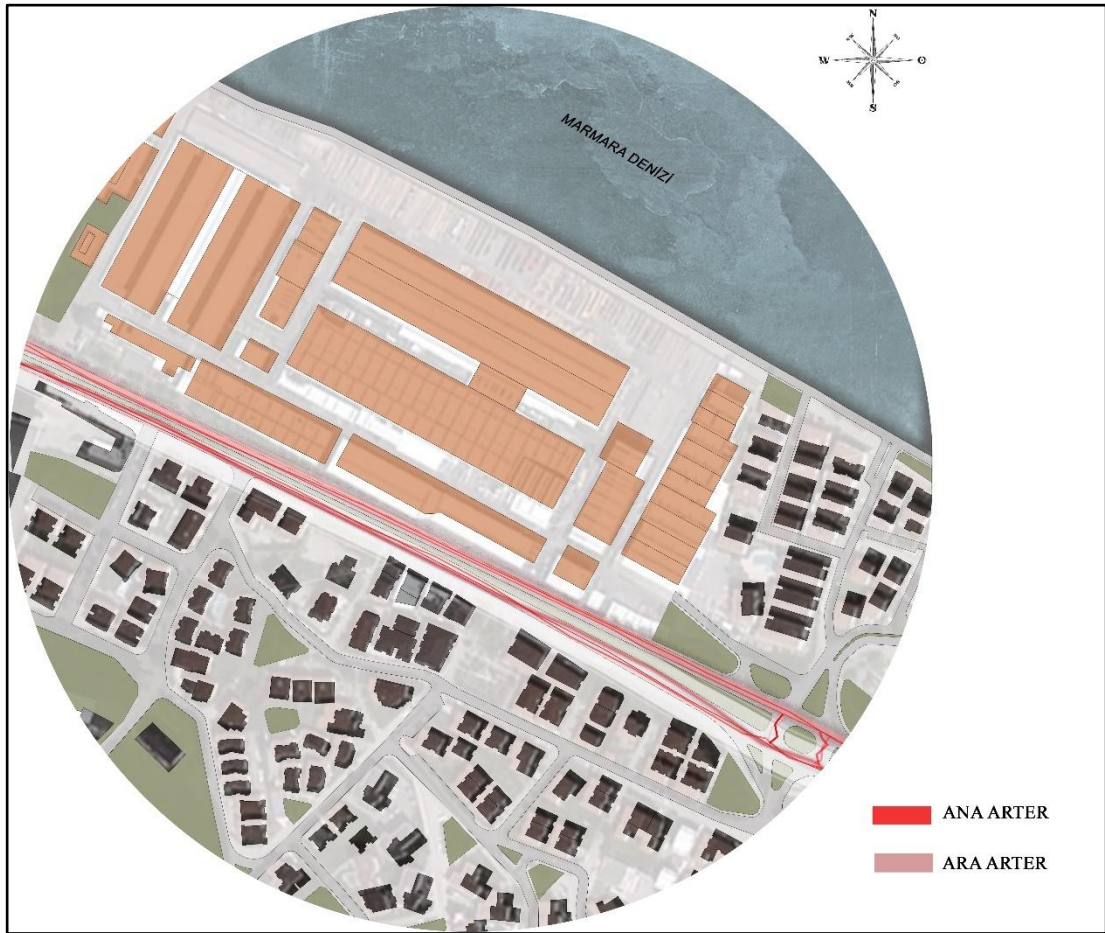
Bursa, Uludağ genel atmosfer dolaşımının etkisinde olduğundan dolayı Kuzey-Kuzeydoğu yönlü rüzgarlar egemendir. En hızlı esen rüzgâr tipiyse lodos olduğu bilinmektedir. Şekil 4.6 ‘daki analizde de görüldüğü gibi fabrikanın denize bakan cephelerinde rüzgâr yoğunluğu daha fazladır. Güneş ise yolculuğunu sırasıyla; Doğu-Güney-Batı yönlerinde tamamlamaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4. 6:Güneş ve rüzgâr analizi.

4.1.3 Trafik yoğunluğu analizi

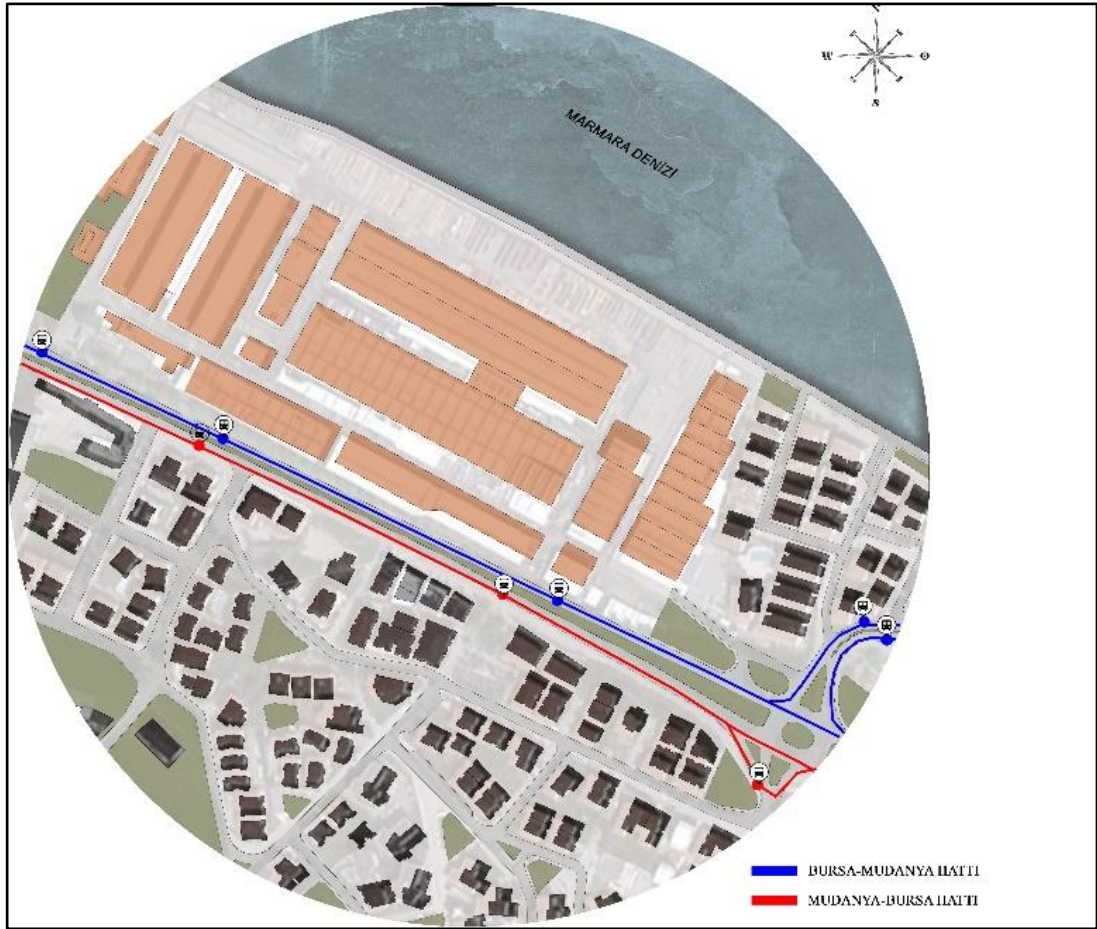
Fabrika'nın Güney cephesinde Bursa-Mudanya Yolu bulunmaktadır. Bu yol Mudanya ile Bursa'nın merkez ilçeleri arasındaki en çok kullanılan ulaşım hattıdır. Bu sebeple günün çoğu zaman diliminde yoğun trafik akışı gerçekleşmektedir. Bursa-Mudanya yolu, fabrikanın batı cephesi girişine kadar 2 şeritlidir. Bu noktadan sonra şerit sayısı 3'e çıkmaktadır. Mudanya-Bursa hattında da 3 şerit sürekli olarak devam etmektedir. Fabrika sınırlarının bulunduğu cepheler boyunca gidiş-geliş 5 şeritten oluşmaktadır (Şekil 4.7).

Şekil 4. 7: Trafik yoğunluğu analizi.

4.1.4 Durak analizi

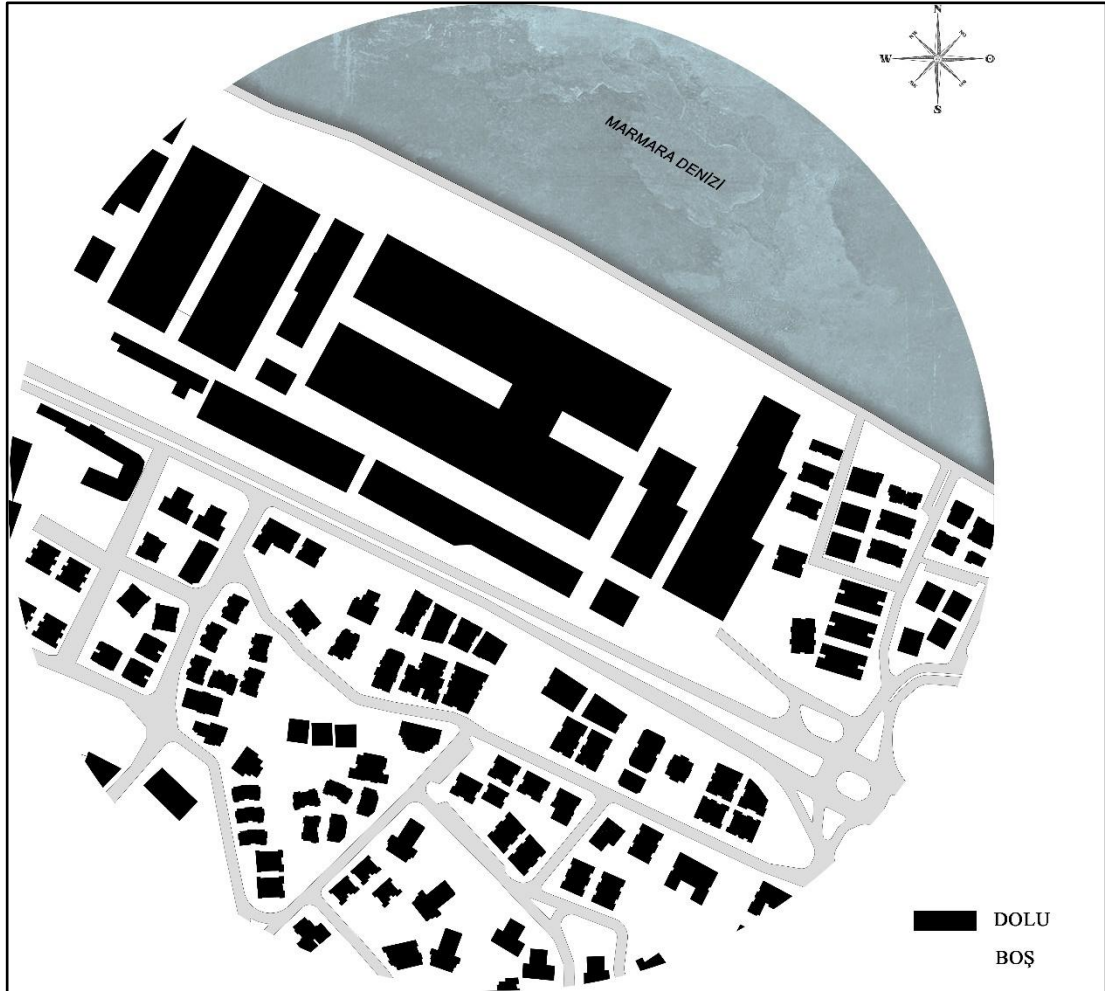
Fabrika bölgesinin Güney cephesindeki Bursa-Mudanya Yolu, şehir içi otobüslerin güzergahında bulunmaktadır. Bu sebeple fabrika parseli boyunca yol üzerinde 3 adet durak bulunmaktadır. Fabrika'nın doğu kapısında bir adet, batı kapısında bir adet ve yol üzerinde orta noktada bir adet durak konumlandırılmıştır. 1M, 1SY, 2GM isimli belediye otobüsleri ve Bursa-Mudanya minibüsü şeklindeki duraklardan geçmektedir (Şekil 4.8).

Şekil 4. 8: Durak analizi.

4.1.5 Dolu boş analizi

Analizde görüldüğü üzere yapıların bulunduğu kısımlar taranmıştır. Bu sayede analizi yapılan bölgedeki yapı yoğunluğu incelenmiştir. Bitişik nizamda hiçbir yapı bulunmadığı ve yapılaşmanın orta-yoğunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.9).

Şekil 4. 9: Dolu boş analizi.

4.1.6 Fonksiyon analizi

Fabrikanın yakın çevresindeki yapıların fonksiyonları incelendiğinde çoğunluklu olarak konut yapılarının var olduğu görülmektedir. Konut ve konutun zemin katında işyerleri bulunması sebebiyle karma yapı kategorisine giren yapılaşmalar ve fabrika yapılarının var olduğu ortaya çıkmaktadır (Şekil 4.10).

Şekil 4. 10: Fonksiyon analizi.

Fabrika yakın çevresindeki bulunan yapıların yanı sıra bölgedeki araç otoparkları da incelenmiştir. 4 adet açık ve 1 adet kapalı otopark bulunmaktadır. Tüm otoparkların toplam araç kapasitesi de 310'dur (Şekil 4.11).

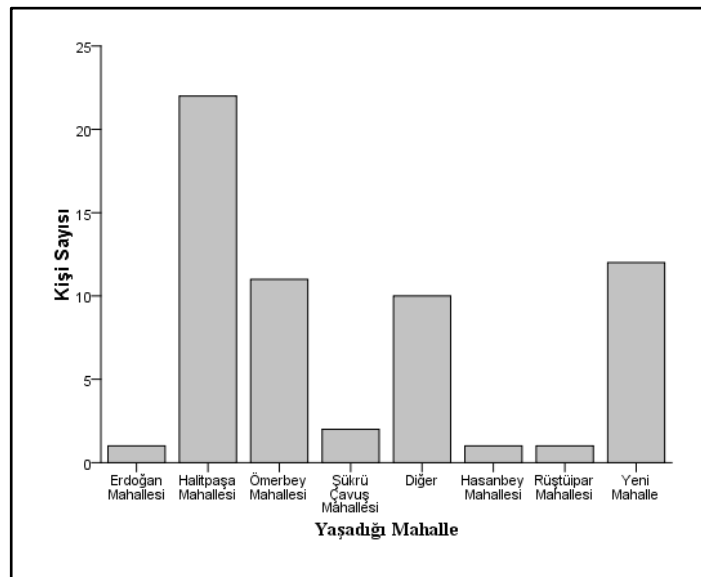
Şekil 4. 11: Fabrika yakın çevresinde bulunan araç otoparkları (Url-30).

4.2 Anket Çalışması Bulguları

Prysmian Group Fabrikası'na yönelik Mudanya'da 60 kişinin katıldığı bir anket çalışması hazırlanmıştır. Bu çalışmada yerel halkın fabrikanın güncel işlevi hakkındaki memnuniyeti, varsa tercih ettikleri ya da etmedikleri konuları irdelemek amaçlanmıştır. Çalışma sayesinde mekâna yeniden işlevlendirme doğrultusunda tasarım önerisi verilirken kullanıcıların istek ve ihtiyaçları doğrultusunda planlamalar yapılmıştır.

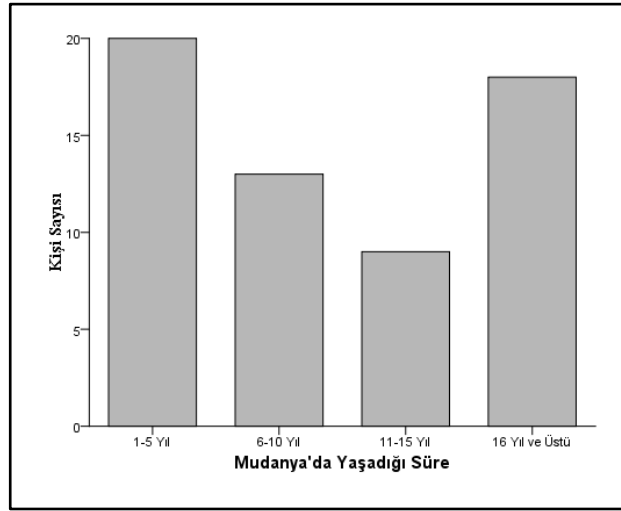
Prysmian Kablo Fabrikası Mudanya'nın Ömerbey Mahallesi'nde yer almaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların Mudanya'nın farklı mahallelerinden de katılım sağladığından dolayı hepsinin verdiği cevaplar değerlendirilmiş olmakla birlikte, özellikle Ömerbey Mahallesinde yaşayan bireylerin tercihleri de kapsamlı bir şekilde irdelenmiştir. Katılımcılardan elde edilen cevaplar ise Mudanya'da oturan bireylerin verdikleri cevaplarla karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

Katılımcılar; Halitpaşa Mahallesi (22 kişi), Yeni Mahalle (12 kişi), Ömerbey Mahallesi (11 kişi), Şükrüçavuş Mahallesi (2 kişi), Hasanbey Mahallesi (1 kişi), Rüstüpiar Mahallesi (1 kişi), Erdoğan Mahallesi (1 kişi) ve Diğer Mahalleler (10 kişi) olmak üzere gruplanmıştır. Katılımcılara yaşadıkları yer sorulduğunda çoğunluklu olarak Halitpaşa Mahallesi ve Yeni Mahalle'nin öne çıktığı görülmektedir (Şekil 4.12).

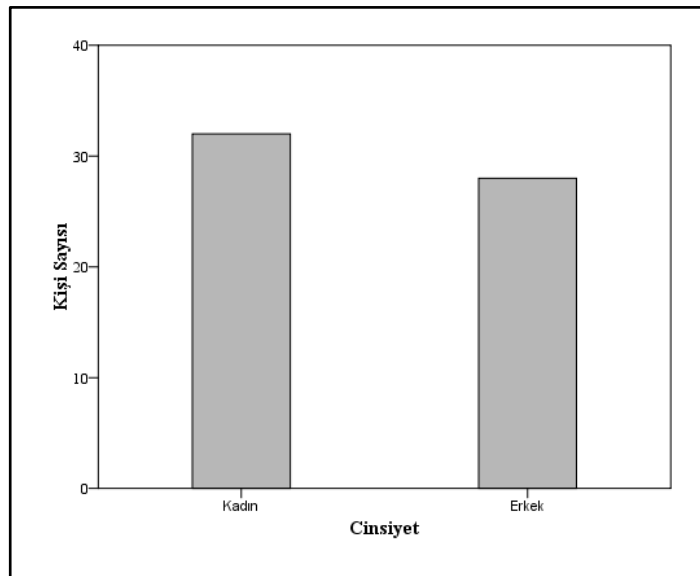
Şekil 4. 12: Kullanıcıların yaşadıkları mahalleler.

Mudanya’da yaşayan katılımcılara ikamet ettikleri süreleri sorulduğunda 1-5 yıl 20 kişi, 6-10 yıl 13 kişi, 11-15 yıl 9 kişi ve 16 yıl üzeri cevabını veren 18 kişi olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden çıkarılacağı üzere uzun süredir yerel halkın yaşamını devam ettirdiği ve çeşitli sebeplerden yeni bireylerin Mudanya’ya yerleşmeye başladığı görülmektedir. Yeni yerleşimin sebepleri arasında; yeni mekânların yaratılışı, yaz turizmin artırılması ve iş imkanlarının çoğalması olduğu tahmin edilmektedir (Şekil 4.13).

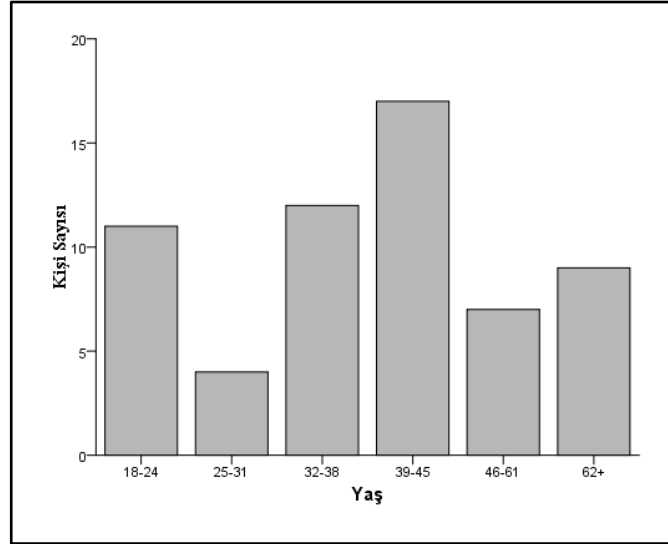
Şekil 4. 13: Kullanıcıların Mudanya'da yaşadıkları süre.

Katılımcıların cinsiyetleri sorusuna 60 kişiden; 32 adet kadın ve 28 adet erkek cevabı alınmıştır. Verilen cevaplar doğrultusunda bölgede kadın ve erkek nüfusunun dengede olduğu gözlemlenmektedir (Şekil 4.14).

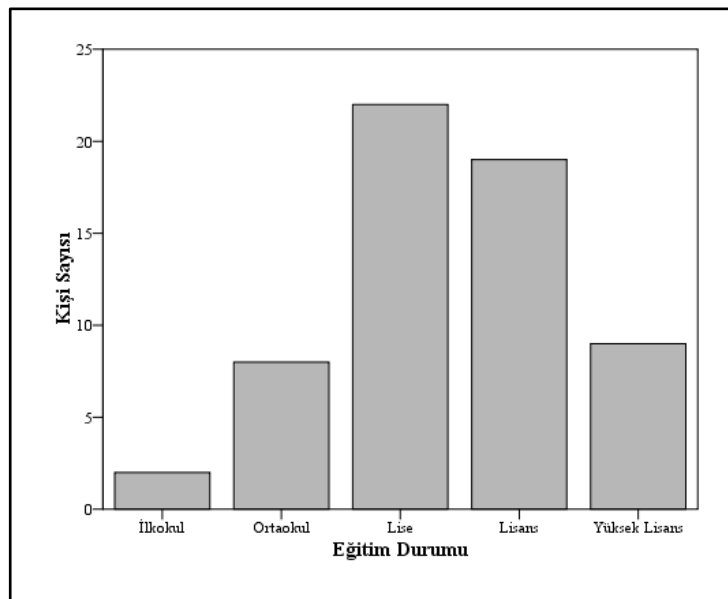
Şekil 4. 14: Kullanıcıların cinsiyetleri.

Katılımcıların yaş aralığı 6 gruba ayrılmıştır. 18-24 yaş 11 kişi, 25-31 yaş 4 kişi, 32-38 yaş 12 kişi, 39-45 yaş 17 kişi, 46-61 yaş 7 kişi, 62 ve üzeri yaşta olanlar 9 kişi olarak tespit edilmiştir. Orta yaş aralığında kalan ve genç yaşta bireylerin çoğunlukta olduğu öne çıkmaktadır (Şekil 4.15).

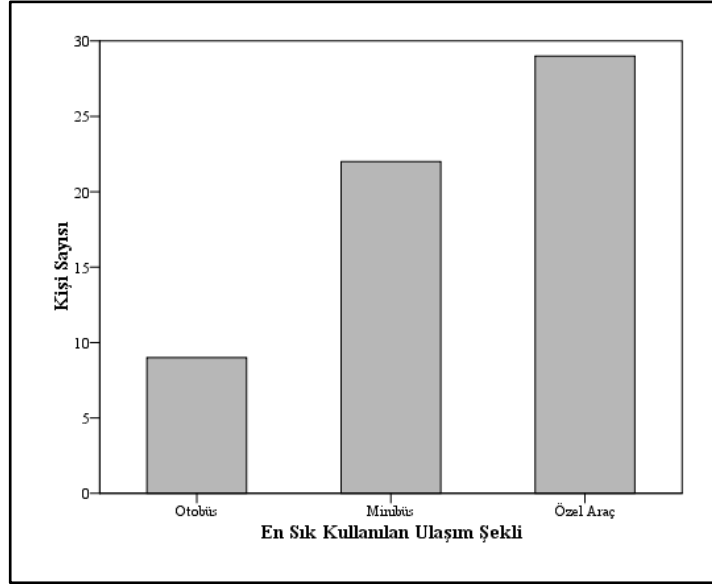
Şekil 4. 15: Katılımcıların yaşları.

60 katılımcıdan ilkokul mezunu 2 kişi, ortaokul mezunu 8 kişi, lise mezunu 22 kişi, lisans mezunu 19 kişi ve yüksek lisans mezunu 9 kişi olduğu tespit edilmiştir. Okur-yazar ve okur-yazar değil seçeneklerini söyleyen hiçbir kişi olmamıştır (Şekil 4.16).

Şekil 4. 16: Katılımcıların eğitim durumları.

Ankete katılan 60 kişiye bölgeye ulaşımındaki en sık kullandıkları ulaşım şekli sorulduğunda, 28 kişinin özel araç, 23 kişinin minibüs ve 9 kişinin otobüs kullandıkları sonucu elde edilmiştir (Şekil 4.17).

Şekil 4. 17: Katılımcıların en sık kullandıkları ulaşım şekilleri.

Ankete katılan 60 kişiden Ömerbey Mahallesi'nde yaşayan toplam 11 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerden “sahil şeridindeki mekân sayısını yeterli buluyor musunuz?” sorusuna üç kişi evet, sekiz kişi hayır cevabını vermiştir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1: Ömerbey Mahallesi'nde yaşayan bireylerin "sahil şeridindeki mekân sayısı yeterli mi?" sorusuna verdiği cevaplar.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	3	5,6	27,3	100,0
Hayır	8	72,7	72,7	72,7
Toplam	11	100,0	100,0	100,0

Mudanya sahil şeridi düşünüldüğünde ağırlıklı olarak kafe ve restoran işlevine sahip ruhsatsız yapılar göz önüne çıkmaktadır. Aynı işleve sahip bu mekânlar, kentin ihtiyacı olan işlevsel mekânların oluşumunu engellemektedir. Bu sorun engellenmemekle birlikte büyüyerek çarpık yerleşimin oluşumuna sebep açmaktadır.

Ankete katılan 60 kişinin 49'unun Mudanya'da Ömerbey Mah. Dışında ikamet ettiği tespit edilmiştir. 49 kişiye yöneltilen “Yeniden işlevlendirilecek mekâna verilecek olan yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelenmiştir. Bu yanıtlar doğrultusunda 27 kişi “Yeşil Alan- Park”, 18 kişi ise “Kültür Sanat Merkezi”

seçeneğini tercih etmişlerdir. Geriye kalan “Turistik”, “Kafe”, “Plaj” ve “AVM” seçeneklerini yalnızca birer kişi tercih etmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4. 2: Mudanya’da Ömerbey Mah. dışında yaşayan bireylerin “mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Turistik	1	2,0	2,0	2,0
Yeşil Alan- Park	27	55,1	55,1	57,1
Kafe	1	2,0	2,0	59,2
Plaj	1	2,0	2,0	61,2
AVM	1	2,0	2,0	63,3
Kültür Sanat Merkezi	18	36,7	36,7	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Nüfusun özellikle yakın geçmişte Mudanya bazında artmasıyla beraber kontrolsüz kentleşme ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu sebeple yeşil alan- park seçeneğini seçen bireylerin tercih etmesi anlaşılabilir bir durum haline gelmiştir. Çünkü artan nüfusla beraber kullanıcıların ihtiyaç duydukları barınma mekânlarında da artış olduğu görülmektedir. Var olan yeşil alanların da “Kentselleşme” adı altında imara açılıp yerine binalar yapıldığı bilinmektedir.

En çok tercih edilen bir diğer seçenek ise “Kültür Sanat Merkezi” dir. Mudanya’nın merkezinde eskiden Ortodoks kilisesi olan fakat 1993’te Mudanya Belediyesi’nin restorasyonu ile yeniden işlevlendirilen “Uğur Mumcu Kültür Merkezi” bulunmaktadır.

Mudanya’da kültür merkezinin var olması halinde en çok istenilen mekân türlerinden biri olması bizi birden fazla sonuca çıkarmaktadır. Var olan mekân, mekânın kullanıcılarının istek ve ihtiyaçlarını karşılayamıyor, yeniden kullanıma açılmadan önce mekâna, mekân tipolojisine uymayan bir yeniden işlevlendirme çalışması yapılmış, bu sebeple mekânın kendi ihtiyaçları bakımından yetersiz kalmış bir yapı haline gelmiş olabilir. Mekânı kullanmak isteyen insanlar için ulaşımı ve erişilebilirliği yetersiz olan bir yapı oluşmuş olabilir. Daha birçok sebebin sayılması mümkündür. Fakat bu noktadan sonra asıl önemli olan yeniden işlevlendirilecek mekânda kullanıcıların bu denli istediği bir işlevi göz önüne alarak tasarım gerçekleştirmektir.

Yeniden işlevlendirilecek fabrikanın bulunduğu bölgedeki kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarını daha iyi kavrayabilmek amacıyla Ömerbey Mahallesi’nde yaşayan bireylerin anket sorularına verdikleri cevaplar ayrı olarak incelenmiştir.

Ankete katılan 60 kişiden on bir kişinin Ömerbey Mahallesi'nde yaşadığı görülmektedir. “Mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını tercih edersiniz?” sorusuna, 11 kişinin 7’si “Kültür Sanat Merkezi”, 2’si “Yeşil Alan Park” cevabını vermiştir. Kalan iki kişi ise “Kafe” ve “AVM” cevaplarını tercih etmişlerdir. Ömerbey mahallesi dışında Mudanya’da ikamet eden bireyler en çok “Yeşil Alan- Park” seçeneğini tercih etmişken, Ömerbey Mahallesi’nde “Kültür Sanat Merkezi” seçeneğinin en çok tercih edilmesi göze çarpmaktadır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4. 3: Ömerbey Mahallesi’nde yaşayan bireylerin “mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yeşil Alan- Park	2	18,2	18,2	18,2
Kafe	1	9,1	9,1	27,3
AVM	1	9,1	9,1	36,4
Kültür Sanat Merkezi	7	63,6	63,6	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Ömerbey Mahallesi bulunduğu konum itibarıyla kent ölçeğinde incelendiğinde Mudanya’nın merkez bölgesinin çevresinin yakınlarında bulunmaktadır. Bu sebeple yeşil alanlar ve parklar, Mudanya merkezine göre daha fazla bulunmaktadır. Ömerbey Mahallesi’ndeki kullanıcıların kültür ve sanat merkezini tercih etmelerindeki en önemli sebebin bu olduğu düşünülmektedir.

Bir kentin ihtiyaçlarına o bölgenin uzun süreli kullanıcıları bölgeyi iyi gözlemlemiş olduklarından dolayı daha iyi hâkim olmaktadır. Bu sebeple Mudanya’da 16 yıl ve üzeri süre boyunca ikamet eden kişilerin yeni işlev verilecek olan mekânda “Hangi işlevi tercih edersiniz” sorusuna verdikleri cevap şöyledir; Anket cevaplayan 60 kişiden 18 kişi on altı yıldan fazladır Mudanya’da yaşamaktadır. Bu kullanıcılardan %83’ü Kültür- Sanat Merkezi, %11’i Yeşil Alan- Park, %6’ı AVM seçeneğini tercih etmektedir. Verilen cevaplardan görüldüğü üzere Mudanya’da 16 yıl ve üzerinde yaşayan bireyler en çok kültür-sanat merkezi ihtiyacı olduğunu düşünmektedir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4. 4: Mudanya’da on altı yıldan uzun süredir yaşayan bireylerin “mekâna verilecek yeni işlevin ne olmasını istersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yeşil Alan- Park	2	11,1	11,1	11,1
AVM	1	5,6	5,6	16,7
Kültür Sanat Merkezi	15	83,3	83,3	100,0
Toplam	18	100,0	100,0	

İnsanların hayata yönelik düşüncelerinin, görüşlerinin ve isteklerinin belirlenmesindeki en önemli faktörlerden biri aldıkları eğitimlerdir. Bu sebeple “Hangi işlevi tercih edersiniz?” sorusuna gelen cevapların, kullanıcıların eğitim seviyelerinin farklılıklarıyla mekân istekleri arasında bir benzerlik ya da farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Ankete katılan 60 kişiden on kişi ilkokul ya da ortaokul mezunudur. 8 kişi “Kültür ve Sanat Merkezi” ni, birer kişi de “Turistik” ve “Yeşil Alan- Park” seçeneğini tercih etmişlerdir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4. 5: İlkokul ve ortaokul mezunu olan bireylerin yeni mekân tercihleri.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Turistik	2	10,0	10,0	10,0
Yeşil Alan- Park	1	10,0	10,0	20,0
Kültür Sanat Merkezi	15	80,0	80,0	100,0
Toplam	18	100,0	100,0	

Ankete katılan 9 kişi yüksek lisans mezunudur. Bu kullanıcıların mekân tercihini anlamak amacıyla veriler analiz edilmiştir. 8 kişi kültür ve sanat merkezini tercih ediyorken yalnızca 1 kişi yeşil alan ve park seçeneğini tercih etmiştir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4. 6: Yüksek lisans mezunu olan bireylerin yeni mekân tercihleri.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yeşil Alan- Park	1	11,1	11,1	11,1
Kültür Sanat Merkezi	8	88,9	88,9	100,0
Toplam	9	100,0	100,0	

Mudanya’da yaşayan bireylerin arasındaki yaşa bağlı verilen cevapların gösterdiği değişikliklerin incelenmesi amacıyla iki farklı odak grup oluşturulmuştur. İlk grupta 18-24 yaş arası bireyler yer alırken ikinci grupta ise 62 yaş ve üzerindeki bireyler yer almaktadır. Bu karşılaştırmalı analizin, yaş ilerledikçe oluşan istek ve ihtiyaçlardaki değişimin açığa çıkarılması hedeflenmektedir. Anket sonucundan elde edilen demografik veriler incelendiğinde 60 kişiden on bir kişinin 18-24 yaş aralığında olduğu görülmüştür. 11 kişiden 8 kişi “Kültür ve Sanat Merkezi” cevabını, 3 kişi ise “Yeşil Alan- Park” cevabını vermiştir. Belirtilen yaş aralığındaki genç bireylerden plaj ve AVM benzeri seçeneklerin çoğunlukta çıkması beklenirken yalnızca iki cevap üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4. 7: 18-24 yaş aralığındaki bireylerin yeni mekân tercihleri.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yeşil Alan- Park	3	27,3	27,3	27,3
Kültür Sanat Merkezi	8	72,7	72,7	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Yaşa bağlı değişimin incelenmesinde ikinci odak noktası olan 62 yaş ve üzerindeki bireylerin verdiği cevaplara gelindiğinde sekiz kişiden 1 kişi “Yeşil Alan- Park”, 7 kişi ise “Kültür ve Sanat Merkezi” cevabını verdikleri görülmektedir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4. 8: 62 yaşın üzerindeki bireylerin yeni mekân tercihleri.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yeşil Alan- Park	1	12,5	12,5	12,5
Kültür Sanat Merkezi	7	87,5	87,5	100,0
Toplam	8	100,0	100,0	

İki odak grubun da verdiği cevaplar incelendiğinde beklenen cevaplardan çok daha farklı sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Genç veya yaşlı olan bireyler bu iki seçenek üzerinde hemfikirlerdir. Bu da bölgede bu işleve sahip mekânların ne denli eksik olduğunu ve halkın bu işlevlere ait mekânlara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Ömerbey Mahallesi’nde ve Ömerbey Mahallesi’nin dışında kalan bölgelerde yaşayan bireylere “Fabrika’nın güncel işlevinden memnun musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Ankete katılan 60 kişiden 59 kişi “memnun değilim” cevabını verirken yalnızca 1 kişinin “memnunum” cevabını verdiği görülmektedir (Çizelge 4.9) (Çizelge 4.10).

Çizelge 4. 9: Ömerbey Mahallesi’nde yaşayan bireyleri fabrika işlevine karşı olan memnuniyeti.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Memnunum	1	9,1	9,1	9,1
Memnun Değilim	10	90,9	90,9	100,0
Toplam	11	100,0	100,0	

Çizelge 4. 10: Mudanya’da Ömerbey Mahallesi dışında yaşayan bireylerin fabrika işlevine karşı olan memnuniyeti.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Memnun Değilim	1	49	100,0	100,0

Ankette “Özel araç kullanıyor musunuz?” sorusuna “Evet” cevabı veren bireylerin “Otopark sorunu olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdiği cevaplar incelenmiştir. Özel araç kullanan bireylerin tamamı Mudanya’da otopark sorunu olduğunu düşünmektedir. Yeni mekân tasarlanırken alınacak kararlarda otopark, ilk sırada çözülmesi gereken problemlerden biri olma rolünü taşımaktadır (Çizelge 4.11).

Çizelge 4. 11: Mudanya’da yaşayan ve özel araç kullanan bireyleri “otopark sorunu olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sorun Olduğunu Düşünüyorum	29	100,0	100,0	100,0

4.3 Anketle Entegre Alan Tasarım Önerileri

Şekil 4.18’ de fabrikanın güncel hali kuşbakışı görülmektedir. Fabrika ihtiyaçlarının beraberinde getirdiği malzeme kullanımı, bölgenin tarihi dokusuna zarar verdiği görülmektedir. Nüfusun hızlıca arttığı ve kentin kullanıcıların kamusal mekân ihtiyacını karşılayamadığı günümüzde, deniz ve doğa ile iç içe olan bu mekânın personeller dışındaki insanlara kapalı olması üzücü bir durumdur.

Şekil 4. 18: Prysmian Group Kablo Fabrikası drone fotoğrafı (Url-31).

Şekil 4.19’da kablo fabrikasının Bursa-Mudanya Yolu’na dikey olan yolu görmekteyiz. Aks doğruca fabrika arazisinin giriş kısmına yönelmektedir. Üzerinde de birçok birim bulunmaktadır. Bu sebeple aks hattı tasarım önerisi verilirken korunması planlanmaktadır.

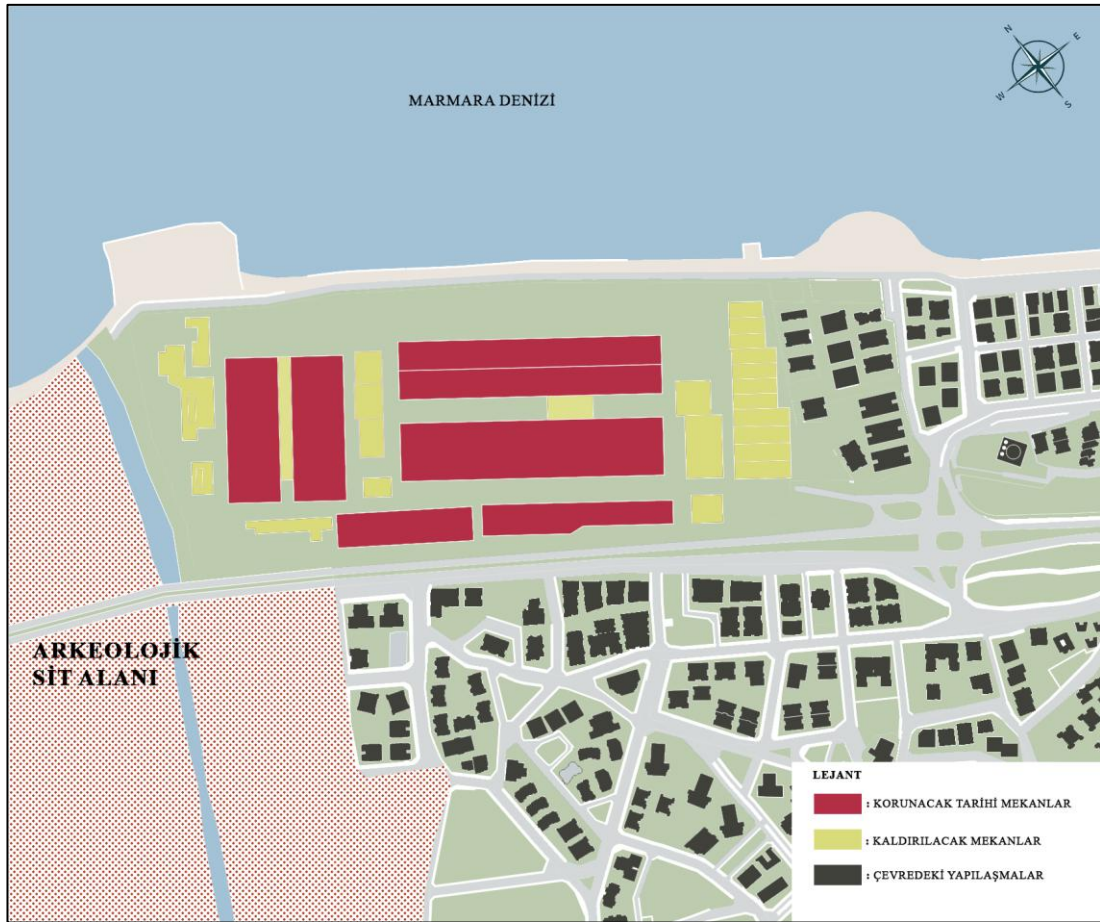

Şekil 4. 19: Prysmian Group Kablo Fabrikası'nın kütleleri arasındaki yol (Url-32).

Mudanya İlçesi genelinde yapılan anket çalışmaları, tasarım önerisinin oluşmasının ilk adımı niteliğindedir. Ankette yer verilen sorulara karşılık gelen cevaplar mekânların oluşum stratejilerinin temelini oluşturmaktadır. Kullanıcıların istek, ihtiyaç ve şikayetleri göz önüne alınarak çeşitli mekân kurguları oluşturulmuştur. Mekân kurguları oluşturulurken, yeniden işlevlendirme kavramının hayata geçirilmesinde temel unsurlar olan; tarihi dokuyu koruma, çevreci ve sürdürülebilir tasarım oluşturma ve kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamaya dikkat edilmiştir.

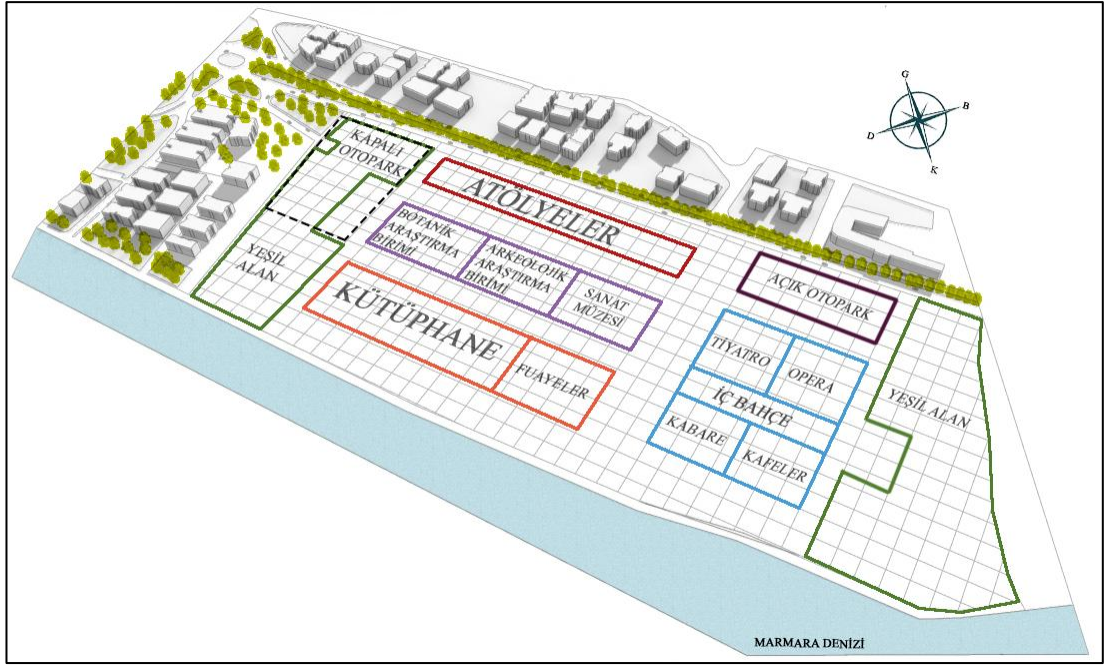
Prysmian Group Kablo Fabrikasının kütesel yerleşimi Şekil 4.20'de görüldüğü gibidir. Bölge içerisinde tarihi yapılar bulunmaktadır. Tasarım çalışması yapılırken bu alanların tamamen korunması veya yapısal bütünlüğü sağlamak amacıyla ufak onarımlar yapılması planlanmıştır. Fabrika inşa edildiği dönemden bu yana değişimler geçirmiştir. İşlevine yönelik mekânsal ihtiyaçları sağlayacak yeni eklemeler yapılmıştır. Fakat verilecek olan yeni tasarımda tarihi dokuyu bozan eklemelerin ortadan kaldırılması gerektiği düşünülmektedir. Kamusallaştırılarak işlevlendirilen bu projede bölgedeki fabrikanın dinamikliğini tarihi doku üzerinden verilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda kamusal mekânın ihtiyaçlarını karşılayacak birimlere de yer verilmesi gerekmektedir. Şekil 4.20'de görüldüğü gibi tasarım

bölgesinin batısında arkeolojik sit alanı bulunmaktadır. Bu durum da bölgenin tarihi ve kültürel miras açısından zenginliğini ortaya koymaktadır.

Şekil 4. 20: Prysmian Group Kablo Fabrikası'nın ve yakın çevresindeki yapıların kütle yerleşimleri.

Mekâna verilecek yeni tasarım önerileri için mekân organizasyonu oluşturulmuştur. Mekân organizasyonlarını vaziyet üzerinde daha iyi algılayabilmek için mekân izdüşüm çalışması hazırlanmış ve tasarım sürecinde alınan tüm kararlar yapılan anket çalışmaları doğrultusunda hazırlanmıştır. (Şekil 4.21).

Şekil 4. 21: Mekân organizasyonlarının vaziyet üzerindeki izdüşümleri.

Mudanya-Bursa Yolu üzerinden mekâna iki adet ana giriş oluşturulmuştur. Bu iki girişten de denize tek bir aks üzerinden ulaşım uygun hale getirilmiştir. İki girişin de bulunduğu bölgedeki otopark çözümleri sayesinde bölge içerisine araç girişi engellenmiş ve yaya sirkülasyonu rahatlatılmıştır.

Bölgede kurgulanan iki ana aks üzerinden alandaki her kapalı mekâna ulaşım mevcuttur. Sanat müzesi, arkeoloji ve araştırma birimi, botanik araştırma birimi ve kütüphane birimleri merkezde konumlandırılmıştır.

Gösteri sanatları biriminde opera, tiyatro ve sergi alanları bulunmaktadır. Bu mekânlarla kabare ve kafeler iç bahçeyle birbirine bağlanmaktadır.

Atölyelerin kütesinin iç mekân çözümlerinde; resim, müzik, seramik ve çocuk atölyesi bulunmaktadır. Mekanların Bursa- Mudanya yolu aksı üzerinde kurgulanması sayesinde kullanıcılar yaptıkları ürünleri aks üzerindeki sirkülasyon alanlarında sergileyip, satış yapabileceklerdir. Bu organizasyonun bölgenin ekonomik sürdürülebilirliğine katkı sağlaması planlanmaktadır.

Bursa şehri ölçeğinde kütüphaneler incelendiğinde Setbaşı Şehir Kütüphanesi en büyük kütüphane olma özelliğine sahiptir. Bu özelliğe sahip olsa bile mekân büyüklüğü günümüzde kullanıcı sayısı açısından düşünüldüğünde yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple mekân organizasyonunda kütüphaneye yer verilmesi büyük öneme sahiptir. Yalnızca Mudanya kullanıcılarına değil, tüm şehirdeki kullanıcılara

hitap ederek kentsel ölçekte çekim alanı haline gelmesi beklenmektedir. Kütüphanede vakit geçiren bireylerin hareketleri incelendiğinde çalışma aralarındaki dinlenme sürelerinde çevreyi gözlemledikleri görülmektedir. Bu sebeple kütüphane biriminin, bölgenin deniz kenarında kalan hattında çözümlenmesi, dinlenme sürecinin daha sakin ve verimli geçmesine olanak sağlamaktadır.

Gösteri sanatları merkezi örnekleri incelendiğinde en çok karşılaşılan birimler sahne sanatları mekanlarıdır. Bölgede kurgulanan opera ve tiyatro birimleri dışardan gelen kullanıcıların araçlarını park edip rahat bir şekilde mekâna varabilmesi amacıyla, bölgenin Bursa-Mudanya Yolu'na yakın olan aksına çözümlendiği görülmektedir.

Bölgenin yakın çevresi incelendiğinde arkeolojik alanların varlığı göze çarpmaktadır. Bursa'da bulunan üniversitelerin desteğiyle, mekân içerisinde arkeolojik araştırma birimlerinin çözümlenmesi planlanmaktadır. Bu sayede öğrencilerin arkeolojik araştırma ve uygulamalarını daha rahat bir şekilde yapıp, insanları tarih ve koruma kavramları doğrultusunda bilinçlendirmesi hedeflenmektedir. Tarıma elverişli ve uzun yıllardır tarım toplumu olan Mudanya'da sürdürülebilir ve bilinçli tarımın insanlara aşılması ve bu konuda araştırmalar yapılması amacıyla botanik araştırma birimi kurgulanmıştır. Bu mekanların bölgenin iki ana aksı arasında çözülmesi, bölgeyi ziyarete gelen kullanıcıların istemsiz olarak dikkatini çekmesi fikrinden ortaya çıkmıştır. Mekanların açık alanlarında uygulamalı çalışmalar yapılması bu fikri destekler niteliktedir.

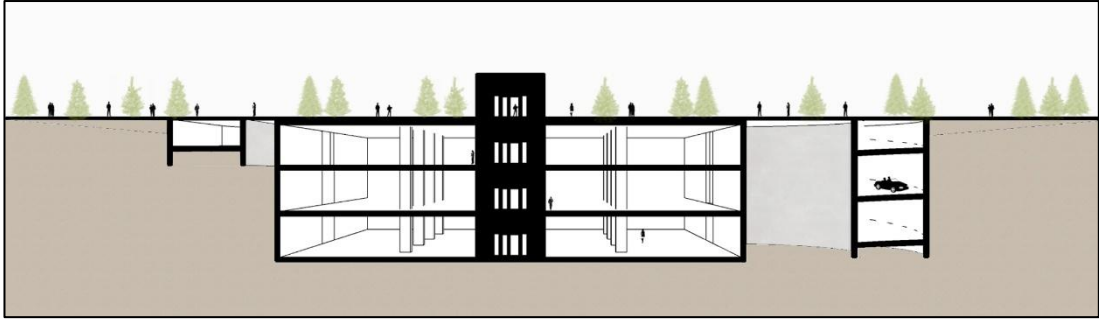
Her kompleks mekânın olmazsa olmazı olan yeme içme birimlerine de bölgede kafe ve restoranlar olarak yer verilmiştir. Bu mekanların insanların yemek ihtiyaçlarını manzara eşliğinde gerçekleştirmesi amacıyla deniz kenarında kalan aks üzerinde çözümlenmiştir.

Türk sanat tarihine yeni bir yön veren kabare tiyatroları da mekân organizasyonunda bulunmaktadır. Bu mekanlar restoran ve kabare kompleksi olarak karşımıza çıkmaktadır. İşlevi gereği mekanlar kafe ve restoranlarla aynı alanda kurgulanmıştır.

Fabrika yakın çevresindeki araç otoparkları incelendiğinde 5 adet otoparkın var olduğu görülmektedir. Bu otoparkların araç kapasitesi toplamda 304'tür. Ankette otopark sorununa yönelik soruya verilen cevapların tutarlılığı bu sayede ortaya çıkmaktadır. Mevcut otoparklar, bölgedeki artan yerel halk nüfusunun ve ilçe dışından gelen ziyaretçilerin ihtiyacını karşılayamamaktadır. Bu sebeple yapılan tasarım önerisinde

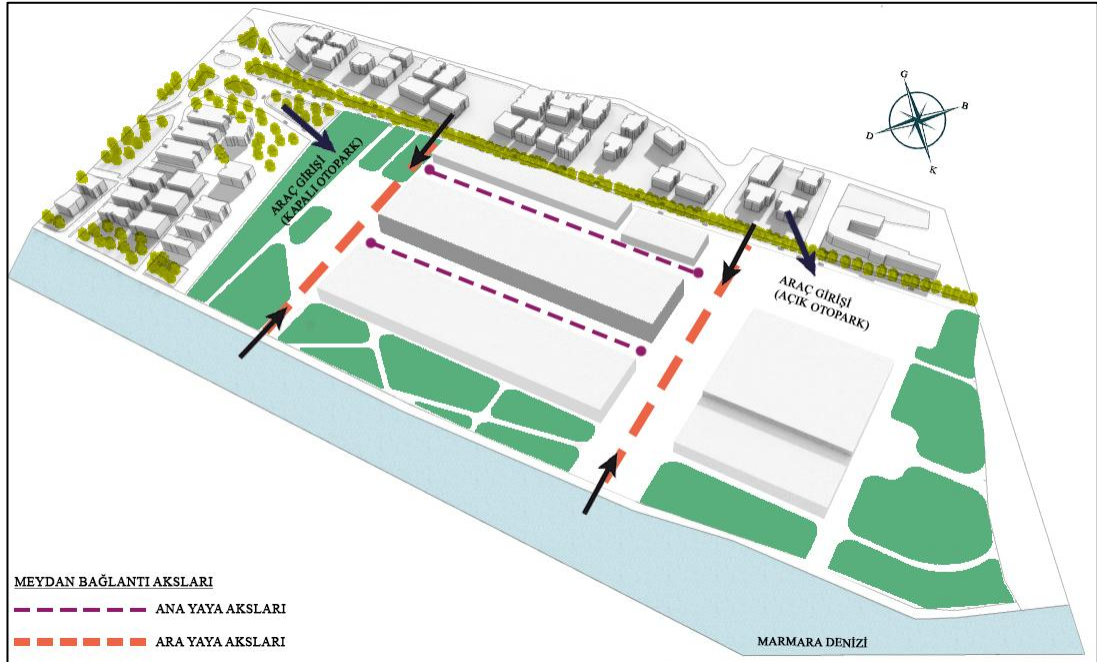
213 araçlı açık, 350 araçlık kapalı otopark ile toplamda 563 araç için otopark çözümlenmiştir. Bu sayede mevcuttaki otopark sorununun büyük ölçüde önüne geçilmesi planlanmıştır.

Kapalı otopark, zemin kotunun altında çözümlenmiştir. Otoparkın zemin üzerinde kalan kısmı yeşil alan ve çeşitli fonksiyonlara uygun sirkülasyon alanı olarak kurgulanmıştır. Bu sayede yerden tasarruf edilerek çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlanması amaçlanmıştır (Şekil 4.22).

Şekil 4. 22: Kapalı otopark kesiti.

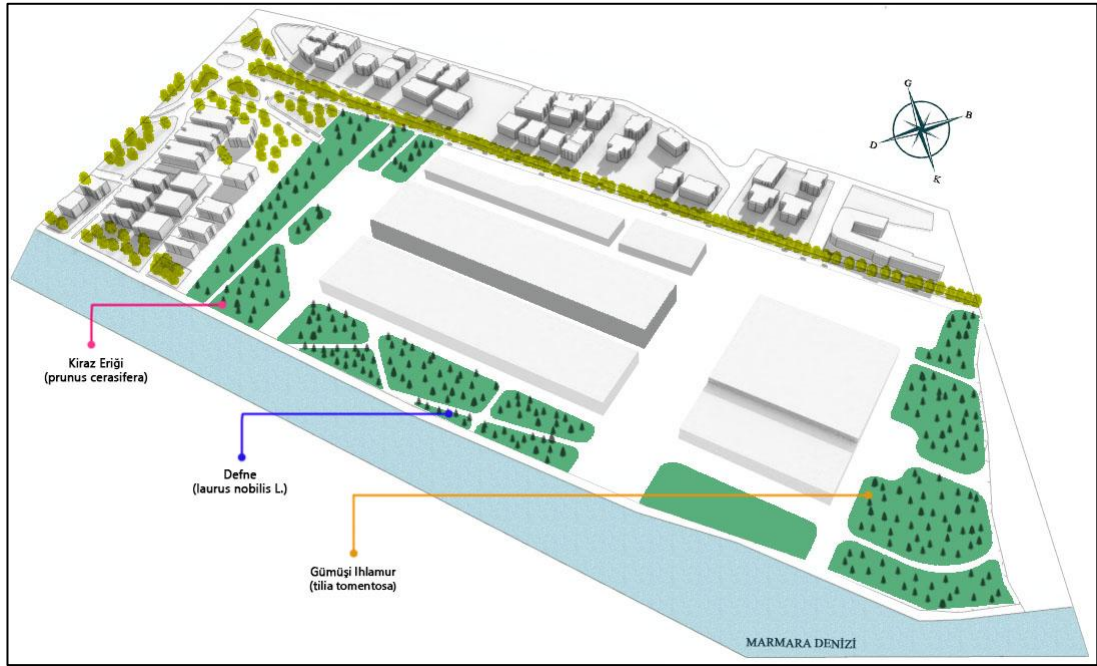
Tasarım sürecinde kütlelerin arasında bulunan yaya akslarının da korunması kararı alınmıştır. Bu aksların yanı sıra mekân organizasyonlarının daha iyi işleyebilmesi için ek akslar oluşturulmuştur (Şekil 4.23).

Şekil 4. 23: Yaya aksları.

Anketten elde edilen veriler doğrultusunda yeşil alan ve park isteğinin öne çıktığı görülmektedir. Yeşil alanların ve ek aksların iç içe çözümlenmesi meydanlarını oluşumunu desteklemektedir. Bu sebeple bölgenin Kuzeydoğu, Güneydoğu ve Kuzeybatı cephelerinde yeşil alanların varlığını sıklıkla görmekteyiz. Güneybatı cephesinde Bursa-Mudanya Yolu'nun bulunmasından dolayı yeşil alan kurgusu daha az görülmektedir.

Bölgenin Kuzeybatı cephesinde askeri lojmanlar bulunmaktadır. Bu bölge ile aradaki sınır, gümüşi ıhlamur (*tilia tomentosa*) ağacının yerleştirilmesiyle tampon bölge görevi görmektedir. Bu sayede istenmeyen ses ve gürültü kirliliğinin önüne geçilmesi sağlanmaktadır. Güneydoğu cephesinde kiraz eriği (*prunus cerasifera*), Kuzeydoğu yani bölgenin deniz kıyısında kalan cephesinde ise Defne (*laurus nobilis L.*) ağacı kurgulanmıştır. Sahil kıyısında kurgulanan bitkilerin, deniz serpintilerine dayanıklı bitkilerden seçilmesine dikkat edilmiştir (Şekil 4.24).

Şekil 4. 24: Yeşil alan kurgusu ve bitki çeşitleri.

Yapılan çevre analizleri incelendiğinde Kuzeydoğu rüzgarının hâkim olduğu bu bölgede, Kuzeydoğu bölgesinde kalan birimlerin cephe hareketlerinin az olmasına enerjinin sürdürülebilirliği kavramı doğrultusunda önem verilmiştir.

Mudanya bölgesinde yapılan anket çalışmasında kullanıcılara yöneltilen tüm sorulardan elde edilen veriler, tasarım önerilerinin oluşmasında kaynak niteliğindedir. Kullanıcıların istek, ihtiyaç ve şikayetleri üzerine oluşturulan mekân programları bölgenin kentsel ihtiyaçlarını da karşılayacak düzeydedir.

Şekil 4.25 ve Şekil 4.26’da gösteri sanatları mekânlarının bulunduğu yapı bütünü görülmektedir. Yapı bütünü içerisinde tiyatro, opera, fuaye ve sergi alanları, kabare mekânları bulunmaktadır.

Şekil 4. 25: Gösteri sanatları birimi ve meydan bağlantısı.

Mekânın yatay düzelmedeki kısa kenarının bulunduğu cephelerden biri denize bakarken bir diğer cephesi arazinin ana girişine bakacak şekilde konumlandırılmıştır. Gösteri sanatları kütesinin ortasında bulunan ve iki cephesi tamamen camdan oluşan iç bahçede, katlar arası yatay ve dikey sirkülasyon rampalarla sağlanmıştır.

Tasarım alanında birden fazla çeşitli işlevlerle değerlendirilebilecek rekreasyon alanları bulunmaktadır. Modüler tasarım kavramıyla yola çıkılan bu alan gösteri sanatları birimiyle yan yana konumlandırılmıştır. İç mekânla bitişik halde bulunan bu alan mekân ile doğa arasında köprü görevi görmektedir. Kentsel meydan gibi buluşma alanlarında en çok yapılan hatalardan biri bu alanların merkez haline getirilerek bağlantı hatlarının havada kalmasına sebep olmaktır. Fakat tasarım alanında toplanma alanı ile bağlantı yolları mekânlar arasında hiyerarşiye sebep olmadan çözümlenmiştir.

Ankette “Mekâna verilecek olan yeni işlevin ne olmasını isterdiniz?” sorusuna bireylerin %55,1’i “Yeşil alan-park”, %36,7’si “Kültür sanat merkezi” cevabını vermiştir. Şekil 4.26’daki görselde de sahne sanatları ve kütüphane birimlerinin bağlantı yolu görülmektedir. Mekânlar arasında geçiş sağlanırken kullanıcılar için dinlenme amaçlı ve bölgeye dair bilgilerin paylaşıldığı kent mobilyaları oluşturulmuştur.

Şekil 4. 26: Gösteri sanatları birimleri arası yürüyüş yolu.

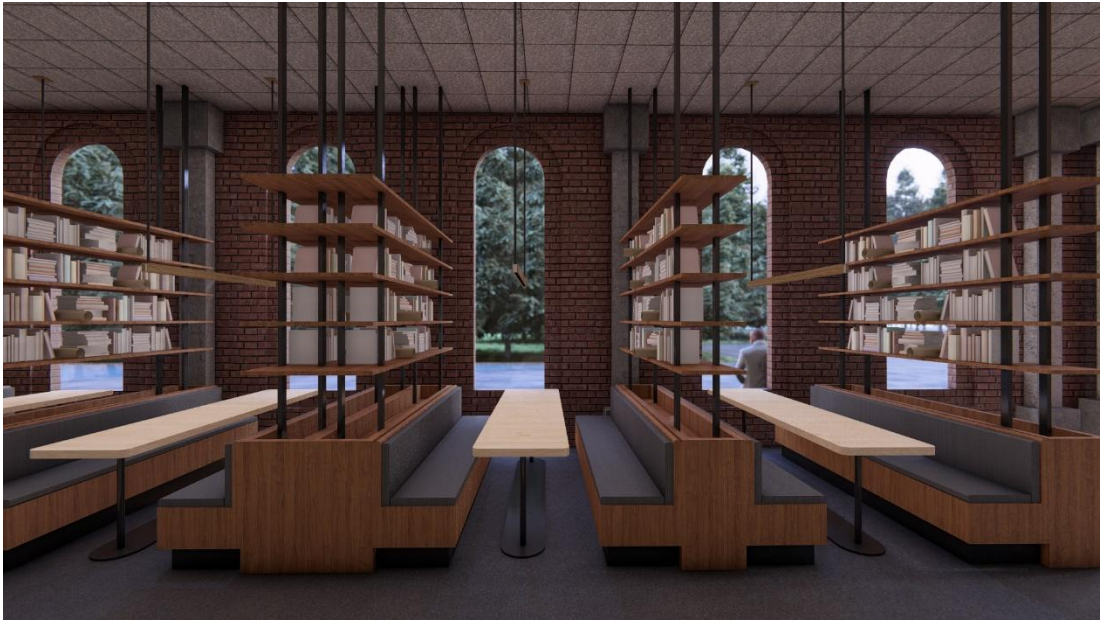
Mudanya bölgesinde var olan fakat kullanıcı sayısı açısından düşünüldüğünde yetersiz kalan Mudanya Uğur Mumcu Kültür Merkezi’nin eksikliklerine karşı tamamlayıcı bir etki göstermesi hedeflenmektedir.

Mudanya’ya yakın olan ve bölgedeki potansiyel kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak büyüklükte bir kütüphane bulunmamaktadır. Bu ölçekteki en yakın kütüphane, Mudanya’ya 36 km uzaklıktaki Setbaşı Şehir Kütüphanesi’dir. Kullanıcıların bu bölgeye ulaşımının zor olmasının yanı sıra yolda harcanan süre de oldukça fazladır. Bu sebeple mekân planlamasında kent ölçeğindeki tüm kullanıcıların “kütüphane” ihtiyaçlarını karşılayacak birimler oluşturulmuştur. Kamusallaştırma kavramı uygulanarak kent ölçeğinde çekim yaratılması planlanan bu bölgenin kütüphaneye olan ihtiyacı daha da artacağı düşünülmektedir.

Kütüphane’nin içerisinde.

- Kişiye özel çalışma odaları,

- Bilgisayar odaları,
- Grup çalışma odaları,
- Çocuk kütüphanesi,
- Depo birimleri,
- Kafeteryalar,
- Tuvaletler,
- Dinlenme alanları çözümlenmiştir (Şekil 4.27).

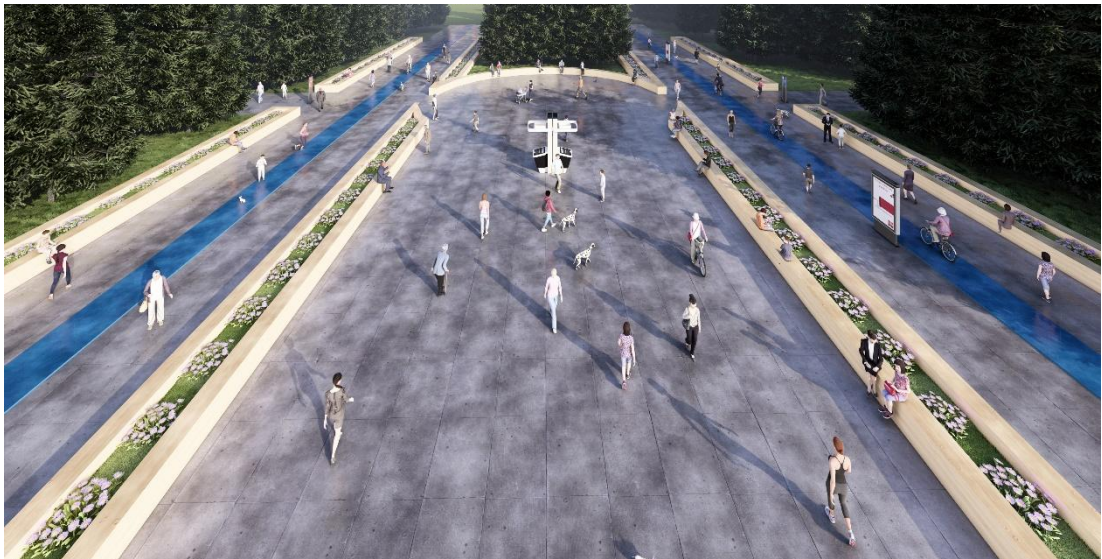

Şekil 4. 27: Kütüphane iç mekân.

Gösteri sanatları yapı bütünüyle müze ve kütüphane birimlerinin bulunduğu yapı bütünü arasında kalan bölümde ana meydan kurgulanmıştır. Bu alan arazinin iki kenarı arasında doğrudan bağlantı sağlamaktadır. Bu kenarların iki uç noktasında Mudanya-Bursa yolu ve Mudanya sahil yolu bulunmaktadır. Yatay düzlemde oluşturulan sirkülasyon alanı sayesinde kullanıcılar mekânın içini dolaşmadan doğrudan plaja gidebilmektedirler. Aynı zamanda bu meydan tasarımıadaki ara yürüyüş yolları sayesinde bölge üzerindeki diğer mekânlarla bağlantı güçlü bir biçimde sağlanmıştır (Şekil 4.28) (Şekil 4.29).

Şekil 4. 29: Ana meydan.

Şekil 4. 28: Ana meydan (gün batımı).

Bursa'yı Marmara'ya bağlayan geçiş niteliğindeki Mudanya ilçesinde, makro ölçekte incelendiğinde bireylerin gün içerisinde zamanlarını geçireceği yeşil alanların ve dinlenme mekânlarının sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Anketten elde edilen veriler de bu fikri doğrular niteliktedir. Bu sebeple tasarım önerisi hazırlanan bu mekân için kullanıcıların dinlenme ihtiyaçlarını karşılayabilmesine yönelik mekân oluşumlarına önem verilmiştir. Kütüphane arasında birçok dinlenme alanlarının tampon bölge olarak kullanılması planlanmıştır.

Şekil 4.30'da botanik araştırma merkezi ve sanat müzesi önündeki dinlenme alanı görülmektedir.

Şekil 4. 30: Botanik araştırma merkezi ve sanat müzesi önündeki dinlenme alanı.

5. SONUÇLAR

Yeniden işlevlendirme kavramı; yeniden kullanım, iyileştirme, yeniden hayat verme, değer kazandırma, dönüştürme, yeniden uyarlama vb. kavramlarla net bir şekilde ortak ifade terimi üzerinden değerlendirilemese de insanoğlunun barınma ihtiyacını karşılamaya başlayacak yapılar oluşturmasıyla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Var olan bir mekânın eski kimliğini yok etmeden mekâna yeni bir amaç, görev veya işlev verilerek yapılan eylemler yeniden işlevlendirme kategorisi altında incelenebilir. Fakat “yeniden işlevlendirme” teriminin oluşumu insanlık tarihinin son yüzyıllarında ortaya çıkmıştır. İnsanlar, var olan yapıların işlevlerini kaybetse de atıl duruma düşmesinin gereksiz bir durum olduğunu fark etmişlerdir. Amacı olmayan harabe yapıların önüne geçmek, sürdürülebilir bir ortam ortaya çıkarmak ve enerji tasarrufu sağlamak, kavramın ortaya çıkmasındaki ana sebeplerdendir. Bu sebeple doğaya verilen zararın minimumda olduğu bir Dünya’da yaşamak isteniyorsa yeniden işlevlendirme kavramı dikkat edilmesi gereken en önemli olgulardan biridir.

Yeniden işlevlendirme kavramının birçok mekânda kullanıldığı yapılan çalışmalarda görülmektedir. Endüstriyel, dini, ticari ve tarihi mekânların yeniden işlevlendirilmesine dair, literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Bu tür özel mekânların belirli kullanıcı kitlesi bulunmaktadır. Yapılacak olan işlevlendirme çalışmalarında da oluşturulacak kullanım amacının belirlenmesi de daha kolaydır. Fakat tez çalışmasında yapıldığı gibi mekânın “kamusal mekân” olarak kullanılacak olması, konuyu daha da kapsamlı hale getirmektedir. Mekânı kullanacak olan kişilerin belirli bir ölçeği yoktur. Mekânın hizmet etmesi gereken kullanıcıların istek ve ihtiyaçları farklılık gösterebilmektedir. Bu tür mekânlarda önerilmesi gereken işlev çalışmaları insanların istek ve ihtiyaçlarına yönelik ortak bir payda oluşturarak hizmet etmesi gerekmektedir.

Bir mekânda yeniden işlevlendirme çalışması yapılıyor ve bu mekân kamusal mekân olarak hizmet verecekse, kullanıcı kitlesinin istek ve ihtiyaçlarını belirlemek şarttır. Bu bağlamda anket çalışması yapmak işlev belirlemede kullanılacak en kapsamlı yöntemlerden biridir. Farklı yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni hal ve birçok farklı

demografik kategorideki kullanıcıların ihtiyaçları ve talepleri farklılık göstermektedir. Kamusal mekânların amaçları da bu kullanıcıların isteklerine ortak bir paydada hizmet vermektir. Bunun yanı sıra kişilerin bireysel isteklerinin haricinde bireylerin toplumsal ve bölgenin kendi ihtiyaçlarını da göz ardı etmemek gerekir.

Yapılan tez çalışması kapsamında yeniden işlevlendirilecek olan mekânın ihtiyaçlarını daha iyi analiz edebilmek amacıyla bölgede 60 kişinin katılım gösterdiği bir anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda yeşil alan- park ve kültür-sanat merkezi en çok tercih edilen işlevlerdir. Bu sebeple tasarımı yapılmış olan bu yeni mekânın ana işlevlerini kültür- sanat merkezi ve yeşil alan- parkın bir arada çözüldüğü kompleks bir kamusal mekân oluşturulmuştur.

Ülkemizde yeniden işlevlendirme çalışmalarında planlama politikaları yeterli olmamakla birlikte, tasarım aşamasında planlama birimlerinin koordineli olarak çalışmasındaki eksiklikler de görülmektedir. Mimar, kentsel tasarımcı, yerel yönetim ve kullanıcı gibi birçok kişi veya kurum beraber hareket etmelidir. Fikir birliğinin olmaması durumunda kısa ömürlü harabe yapılar oluşabilmektedir. Bu yapılar da enerji ve maddi israfa ve gelecekte çevre kirliliğine sebep olmaktadır. Bu türdeki olumsuz olayların yaşanmaması için tüm birimlerin ortak bir kararla hareket etmesi gerekmektedir. İşin tasarımsal boyutunda mimar, kentsel tasarımcı, iç mimar ve peyzaj mimarınca ortak bir yol belirlenip bu yönde ilerlenmesi gerekmektedir.

Tasarım, planlama ve uygulama disiplinleriyle yerel yönetimlerin aralarındaki iletişim ve grup çalışmasının eksikliği mekânlarda fiziksel karmaşaya da yol açmaktadır. Ortak bir dil ve fikir ortaya atamayan ve kopuk bir biçimde çalışan yetkili birimler mekânlardaki dil birliğinden uzak bir durum ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durumun yanı sıra, yetkili birimlerin yönetimi farklı kurumlarla sağlanabilmektedir. Bu yönetimlerin arasındaki hiyerarşi çatışması mekânlardaki tasarımlarda olumsuz sonuçların oluşmasına sebep olmaktadır. Tüm kurumların ve kişilerin birbirleriyle olan iletişimde sağlıklı bir tutum sergilenmeli, birimlerin arasındaki bağlar kuvvetlendirilmelidir.

Literatürdeki yeniden işlevlendirme çalışmalarında birden fazla metot bulunmaktadır. Anket yöntemi, gözlem yöntemi, görüşme yöntemi, deney yöntemi, tarama yöntemi, belgesel tarama yöntemi ve bilgi arama yöntemi örnek olarak gösterilebilir. Fakat kullanıcıyı en iyi şekilde anlayabilmenin yolu anket çalışmasıdır. Bu sebeple her

işlevlendirme çalışmasında anket yönteminin kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Tabii ki anket çeşidi ve içeriği yapılacak olan çalışmanın ölçeğine göre değişiklik gösterebilmektedir. Anket için önemli görülen soruları hazırlamak, demografik verileri elde etmek ve bu doğrultuda kullanıcı istek ve ihtiyaçlarını oluşturmak, yeniden işlevlendirme çalışmalarının hepsinde rahatça uygulanabilir ve uygulanmalıdır.

Bahsi geçen diğer yöntem çeşitleri de araştırmanın konusu ve ölçeğine göre kullanılabilir. Bu yöntemlerden birini ana yöntem olarak kullanmak diğer yöntemlerin kullanılmayacağı anlamına gelmemelidir. Hatta bir çalışmada birden fazla araştırma yöntemini kullanmak araştırmanın içeriğinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Yeniden işlevlendirme çalışmalarını ölçeklerine göre gruplamak mümkündür. Bunlar; İç mekân ölçeğinde, bina ölçeğinde ve kent ölçeğinde yapılan yeniden işlevlendirme çalışmalarıdır. Ölçek büyüdükçe etki alanı da artmaktadır. Bu sebeple mekânın hizmet vermesi gereken kişi sayısı da arttığından istek ve taleplerdeki farklılıklar doğrusal olarak artmaktadır. Kentsel tasarım ölçeğindeki yapılan işlevlendirme çalışmaları bu sebeple daha karmaşıktır. Yapılacak olan çalışma kent ölçeğinde hizmet etmesi gerekmektedir.

Yapılan tez çalışması kentsel tasarım ölçeğinde etki yaratması planlanmıştır. Bursa'nın Marmara Denizi kıyısında olup da insanların en kolay ulaşabileceği ilçesi Mudanya'dır. Özellikle Bursalıların hafta sonları ve yazları sıklıkla ziyaret ettiği bu bölgede, yapılan anket çalışmaları doğrultusunda kamusal mekânın eksikliği tespit edilmiştir. Mekâna yeni verilecek işlevin kamusal mekân olarak kullanılabilmesi kent ölçeğinde olumlu etki yaratacaktır. İnsanların bu bölgeyi daha sık ziyaret etmesi bölgenin ekonomik kalkınmasının yanı sıra yerli ve yabancı turistler için ziyaret noktası olması planlanmıştır. Bu sebeple yalnızca belirli bir bölgede yapılan yeniden işlevlendirme çalışması, doğru planlamalar ve yöntemler doğrultusunda kentsel ölçekte fark yaratabilmektedir. Bölgeye olan ilginin artmasından kaynaklı ulaşım saferlerinin arttırılması ve kurgulanan mekan organizasyonlarına yönelik yeni esnaf birimlerinin oluşması kentsel tasarım üzerindeki etkilerin en basit örneklerini oluşturmaktadır.

Yeniden işlevlendirme kavramına dair hazırlanan tüm literatür çalışmalarında olduğu gibi bu çalışmada da birçok engel ve zorluklarla karşılaşmıştır.

Tez çalışması kapsamında bazı limitlerinde göz ardı edilmemesi hususuyla ilgili olarak; literatür taramasında küresel ve ulusal boyuttaki örnekler irdelenmiştir. Yeniden işlevlendirme kapsamında yapılması planlanan tasarım önerisi için Mudanya bölgesindeki kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarını net bir şekilde anlamak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Birkaç gün boyunca sahada anket çalışması yaparak geçen süre için yaklaşık 200 kişilik bir katılım beklenirken 60 kişilik katılım olmuştur. Bireyler, güvenlik, hava şartları gibi çeşitli sebeplerden anketlere katılım göstermedikleri gözlemlenmiştir.

Ayrıca, tez kapsamında, var olan mekân kurgusunun incelenip, istek ve ihtiyaçlara yönelik tasarım önerisi verilecek mekânın bulunması zor bir süreç olarak ilerlemiştir. Bu süreç içerisinde incelenen mekânlarda hem tarihi bağlamından kopmamış hem de strüktür açısından kullanılabilir veya onarımı mümkün özellikler aranmaktadır. Bu özelliklere sahip ve yeni tasarım önerisi verildiğinde kent ölçeğinde etki yaratacak mekânlar bulmak oldukça zor olmuştur. Araştırma sürecinde incelenen birçok mekân günümüzde harabe durumdadır. Bu durum ülkemizdeki tarihi ve tarihi mekânları koruma kanunlarında eksiklikler olduğunun net bir örneğidir.

Var olan mekânların kimliğini koruyarak çevreye ve mimariye uygun, tarihi dokuya zarar vermeden yeniden işlevlendirme çalışması hazırlamak, sıfırdan bir mekân tasarlamaktan çok daha zordur. Tarihi bağlamda önem taşıyan yapılarda mekân büyüklüğünün yetersiz geldiği durumlarda eklem yapılabilir. Fakat yapılacak olan eklemelerin orijinal mekânın yapı malzemesinden kopuk olmaması ve orijinal yapı malzemesine zarar vermemesi gerekmektedir. Aksi takdirde bağlamda zıtlık ve kopukluk yaratıp tarihi dokuya zarar vermek kaçınılmazdır. Tez kapsamında yapılan tasarım çalışmasında da mekânın şu anki halinde taş ve tuğla malzemelerinin korunduğu ve fabrika işlevinden dolayı çelik ve alüminyum malzemenin de özellikle çatı kaplamalarında sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Bu sebeple yeni tasarımımda da taş ve tuğla olan bütün bölümler korunmuş, kat yüksekliği bu malzemelere zarar vermeden çelik sistemle yükseltilmiştir. Mekânın yeterli doğal ışık almadığı tespit edilmiş, çevre analizlerinden elde edilen veriler doğrultusunda gerekli alanlarda doğal ışıklandırma çalışması yapılmıştır. İşlevlendirme çalışmalarında karşılaşılan bir diğer zorluk ise mekânı daha iyi anlayabilmek için ihtiyaç duyulan mimari planların ve bölgenin görsellerinin elde edilmesidir.

Yeni tasarlanacak mekâna dair bölgenin eksiklikleri konusunda ankette çeşitli sorulara yer verilmiştir. Elde edilen cevaplar dahilinde aslında bölgede çözülmüş olması gereken mekânsal eksiklikler kentsel tasarım kapsamında yapı bütünü içerisinde çözülmüştür. Bu konuda kentsel ölçekte bir bölgeyi planlarken, günümüz istek ve ihtiyaçlarının yanı sıra bölgeyi iyi analiz ederek, burada yaşayan bireylerden alınan katkılarla geleceğe dair planlamalar yapılması gerektiği bir kez daha ortaya çıkarılmıştır.

Yeniden işlevlendirme çalışmalarına dair yapılan araştırmalarda literatürde kentsel ölçek kapsamında yeterli çalışma bulunmadığı görülmektedir. Yeniden kullanım, yenileme, onarım vb. kavramlar genellikle yapı ölçeğinde irdelendikleri görülmektedir. Fakat bu tür çalışmalarda yapıların bir araya gelerek mahalleleri, mahallelerin de kentleri oluşturduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple yeniden işlevlendirme kavramının kullanıldığı her çalışma makro ölçekte inceleme gerektirmekte, etki alanına göre kentsel tasarım öğeleriyle desteklenmelidir. Yeniden işlevlendirme çalışmaları başta olmak üzere planlama birimlerinin yapacağı tasarımların farklı ölçekte etki yaratabildiği gerçeği unutulmamalıdır. Bu yüzden yaptığımız çalışmaların hem günümüz kullanıcıların ihtiyaçlarına yönelik hem de gelecek nesillerin faydasına olması gerekmektedir. Yaptığımız her çalışmanın doğaya saygılı bir tutum gösterip sürdürülebilir bağlama uygun olarak hazırlanması şarttır. Kentsel ölçekte fark yaratması amacıyla hazırlanan bu çalışmanın Türkiye ve Dünya genelinde literatüre katkı sağlaması ve gelecek nesillerdeki multidisipliner programlara ışık tutması hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

- Anonim**, (2005). 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu.
- Anonim**, (2005). Alan Yönetimi ile Anıt Eser Kurulunun Kuruluř ve Görevleri İle Yönetim Alanlarının Belirlenmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. Resmî gazete.
- Anonim**, (2013). ICOMOS, Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi
- Ahunbay, Z.** (1996) Tarihi  evre Koruma ve Restorasyon, Yem Yayınları, İstanbul, 172 s.
- Ahunbay, Z.** (2005). Tarihi  evre Yönetimi ve Yönetim Planları, Tarihi Kentlerin Yönetimi Paneli. İstanbul. TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent şubesi Yayınları, 3 şubat, s.35-50.
- Ahunbay, Z.** (2009). Tarihi  evre Koruma ve Restorasyon, 5. Basım. Yem Yayınları, İstanbul.
- Ahunbay, Z.** (2023). Tarihi  evre Koruma ve Restorasyon, YEM Yayınları, İstanbul.
- Altınoluk,  .** (1991), “ zg n İşlevini Tamamen Yitiren ya da İşlevsel Olarak Eskiyeen Yapıların Yeniden Kullanımı”, Tasarım Dergisi, (14), 102-104.
- Altınoluk,  .** (1998). Binaların Yeniden Kullanımı, YEM Yayınları, İstanbul.
- Aydın A. ve şahin  .** (2018). Refunctioning of Historical Buildings: The Transformation of Aya Ishotya Church In Isparta To The Rose Museum, Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanterleri Dergisi, 17, s.63-72.
- Aygen, Z.** (1996). “Kentlerin Tarihi Dokusu Korunmalı mıdır?”, üç Aylık Düřünce Dergisi. s.43-62.
- Bahçeci, H. I.** (2022) Türkiye’nin Kentsel Koruma Politikası. Memleket Siyaset Yönetim Dergisi, c.17 s.337-364
- Coşkun, B. S. ve Binan, D.** (2016). Cumhuriyet Dönemindeki Koruma ve Onarım Süreçlerine İstanbul’daki Anıtsal Yapılar  zerinden Bir Bakış. Tasarım Kuram Dergisi, 9(15), 103-126.
- Çelikyay, H S.** (1995). *Design Guides for Urban Sites, Bartın Case.* (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Dağabakan, A.** (2012). *Tarihi Yerleřimlerin Yeniden Canlandırılması  alışmalarında Süreç Yönetimi Modellerinin İncelenmesi.*, Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Bursa.

- Dyllick, T.& Hockerts, K.** (2002). Beyond The Business Case For Corporate Sustainability, Usiness Strategy and the Environment, *Bus. Strat. Env.* 11, s.130– 141.
- Ersen, A.** (2011) Cesare Brandi (1906-1988) ve Restorasyon Teorisi, Restorasyon Konservasyon Çalışmaları. 7, s. 3-11.
- Gazi, A. ve Boduroğlu E.** (2015). İşlev Değişikliğinin Tarihi Yapılar Üzerine Etkileri “Alsancak Levanten Evleri Örneği. *Megaron Dergisi*, 57-69.
- Günay, Ü.** (2006). Kuramsal Yaklaşım ve Türk Sosyolojisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 509-542.
- Hughes, A.** (1995). *International Dictionary of Historic Places (southern europe)*, (5) s.335, Florida
- Keleş, R.** (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: İmge Yayınevi.
- Kincaid, D.** (2002). *Adaptive Buildings For Changing Uses: Guidelines For Change Of User Furbish Ment*, Spon Press, s.93.
- Kiper, P.** (2004). Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekanları ve Yitirilen Kent Kimlikleri, *Planlama*, 30, s.14-18
- Kuşcuoğlu Öksüz, G. ve Taş, M.** (2017). Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi*, 2 (1), s.58-67.
- Özdemir, N. ve Öger, A.** (2019). *Kültürel Miras Yönetimi*. Grafiker Yayınları, Ankara
- Özler, H. ve Kızılelma, S.** (2023). Mimari Mirası Koruma Yöntemi Olarak Yeniden İşlevlendirme: Konuta Dönüşen Yapı Örnekleri Üzerinden İrdelenmesi, *SETSCI Conference Proceedings*, 16, s.19-29, İstanbul
- Öztürk, S. ve Koramaz, E. K.** (2020). Endüstri Mirasının Yeniden İşlevlendirilmesi ve Londra Coal Drops Yard Alışveriş Merkezi Örneği, *Teeknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 03, 121-135.

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, (1983)

URL

- [1] <<https://www.tarihikentlerbirligi.org/wp-content/uploads/KorumaBilinci>>, erişim tarihi: 19.01.2024
- [2] <<https://sozluk.gov.tr>>, erişim tarihi: 10.05.2024.
- [3] <www.ft.com>, erişim tarihi: 05.12.2023
- [4] <<https://www.google.com/maps>>, erişim tarihi: 10.02.2024
- [5] <<https://kxdf.wordpress.com>>, erişim tarihi: 10.02.2024
- [6] <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkiyat/issue/16667/330762>>, erişim tarihi: 10.02.2024
- [7] **Merdım E.**, “Heatherwick Studio Londra’da Eski Sanayi Yapılarını Avm’ye Dönüştürdü”, 2018, <<https://www.arkitera.com/haber/opusen-catilar/>>, erişim tarihi: 12.12.2023
- [8] **Waite, R.**, “Under Construction: First Peek at Heatherwick’s King’s Cross Shopping Scheme”,2017,

- <<https://www.architectsjournal.co.uk/news/under-construction-first-peek-at-heatherwicks-kings-cross-shopping-scheme>> erişim tarihi:20.12.2023
- [9] <<https://www.kingscross.co.uk/about-the-development>>, erişim tarihi:20.12.2023
- [10] **Stevens, P.**, “Coal Drops Yard: Heatherwick Designed Retail Destination Takes Shape in London”, 2017, <<https://www.designboom.com/architecture/coal-drops-yard-kings-cross-london-construction-thomas-heatherwick-studio-08-08-2017/>>, erişim tarihi: 05.02.2024
- [11] <<https://arquine.com/obra/coal-drops-yard/>>, erişim tarihi: 14.05.2024
- [12] **Özkan, S. ve Çilingir S.** (2015), “Tarihe Meydan Okuyan Bira ve Türkiye’deki Macerası”,<<https://web.archive.org/web/20161220072147/http://www.gunceltarih.org/2012/02/tarihe-meydan-okuyan-bira-ve.html>>, erişim tarihi: 27.04.2024
- [13] **Özkan, S.**, “Tarihe Meydan Okuyan Bira ve Türkiye’deki Macerası, 2012, <<http://www.gunceltarih.org/2012/02/tarihe-meydan-okuyan-bira-ve.html>>, erişim tarihi: 27.04.2024
- [14] **Karakoç, N.**, “Bomonti Hilton Oteli ve Kongre Merkezi En İyi Otel Mimarisi Ödülünü Aldı”, 2016, <<https://www.arkitera.com/haber/bomonti-hilton-oteli-ve-kongre-merkezi-en-iyi-otel-mimarisi-odulu-aldi/>>, erişim tarihi: 27.04.2024
- [15] **Güçlü, N.**, “ Mekânsal Kimlik-Mekân Algılanabilirliği”, 2020, <<https://www.armeda.com.tr/mekanda-kimlik-mekan-algılanabilirliği/>>, erişim tarihi: 27.04.2024
- [16] **Sevim, A.**, “Fabrika’dan Ada’ya: Bomonti”, 2021, <<https://www.arkitera.com/gorus/fabrikadan-adaya-bomonti/>>, erişim tarihi: 27.04.2024
- [17] <<https://www.otimsan.com/bomontiada-yonlendirmeleri.html>>, erişim tarihi: 20.07.2024
- [18] **İtez, Ö.**, “ATÖLYE İstanbul”, 2015, <<https://www.arkitera.com/proje/atolye-istanbul/>>, erişim tarihi: 20.07.2024
- [19] **Bilgiç B.**, “Dünya’da var olanı buraya nasıl adapte edip çözebileceğimizi araştırıyoruz”, 2017, <<https://www.arkitera.com/soylesi/dunyada-var-olani-buraya-nasil-adapte-edip-cozebilecegimizi-arastiriyoruz/>>, erişim tarihi: 21.07.2024
- [20] <<https://www.pasifik.com.tr/TR/Project/08/bomontiada/>>, erişim tarihi: 21.07.2024
- [21] **Safran, B.**, “Bomontiada’da The Populist”, 2016, <https://www.mimarizm.com/yeme-icme/bomontiada-da-the-populist_125254>, erişim tarihi: 22.07.2024
- [22] <<https://www.monochrome.com.tr/tr/hakkimizda>>, erişim tarihi: 21.07.2024
- [23] <<https://www.bursadakultur.org/merinos.htm>>, erişim tarihi: 22.07.2024
- [24] <<http://cba-ist.com/project/573f1fdf829c1>>, erişim tarihi: 23.07.2024

- [25] <<https://ecarch.com/projeler/tuzambari-ddb-ofis/>>, erişim tarihi: 20.04.2024
- [26] <<https://tr.prysmian.com/tr/hakkinda/prysmian-group-tarihcesi>>, erişim tarihi: 15.03.2024
- [27] **Eser, E.**, Bursa Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde Sanayi Envanteri, 2015, <https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/sanayi_envanter.pdf>, erişim tarihi: 05.09.2024
- [28] <<https://yandex.com/maps/geo/mudanya/2215904078/?ll=28.900402%2C40.364732&z=13.28>>, erişim tarihi: 18.07.2024
- [29] <<https://www.burulas.com.tr/rayli-sistemler/bursaray/hat-guzergahi/>>, erişim tarihi: 18.07.2024
- [30] <www.google.com/maps/place/Mudanya>, erişim tarihi: 18.07.2024
- [31] <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/2Q_2022%20Türk%20Prysmain%20Kablo%20Financial%20Results%20Analyst%20Meeting%20Presentation%20-%2028.07.2022.pdf>, erişim tarihi: 18.07.2024
- [32] <https://lh3.googleusercontent.com/p/AF1QipN_LUNc69O_9oVlzeb p1k7zIli_Qlr8GH6c0QiI=s680-w680-h510>, erişim tarihi: 24.02.2024

EKLER

EK A: Anket Soruları

EK A: Anket Soruları

TARİH	
ZAMAN	
MEKAN	

BÖLÜM 1: MEKANSAL SORULAR

1. Mudanya’da Mı Yaşıyorsunuz?

A. Evet B. Hayır

2. Mudanya’da Hangi Mahallede Yaşıyorsunuz? (1. Sorunun cevabı evet ise cevaplanacaktır.)

Erdoğan Mahallesi		Hasanbey Mahallesi	
Halitpaşa Mahallesi		Karafatma Mahallesi	
Musabey Mahallesi		Mütareke Mahallesi	
Ömerbey Mahallesi		Rüştüpar Mahallesi	
Şükrüçavuş Mahallesi		Yeni Mahalle	
Diğer			

Diğer: _____

3. Ne Kadar Süredir Mudanya’da Yaşıyorsunuz? (1. sorunun cevabı evet ise cevaplanacaktır.)

A. 1-5 yıl B. 6-10 yıl C.11-15 yıl D. +20 yıl

4. Mudanya’da Yaşamamızın Sebeplerini Seçecek Olsaydınız Hangisi/ Hangilerini Tercih Ederdiniz ?

Kent İçinde Bisikletle Ulaşım Kolaylığı		Belediye Hizmetleri	
Şehir İçi Ulaşım Olanaklarının Çeşitliliği		Yeşil Alanların Çokluğu	
Bölgedeki Okulların Eğitim Kalitesi		Güvenlik	
İş İçin		Manzara ve İklim	
Üniversite		Diğer	

5. Mudanya’ya Ulaşımınızda En Sık Kullandığınız Ulaşım Şekli Nedir?

A. Bisiklet B. Otobüs C. Minibüs D. Özel Araç E. Yaya F. Diğer

6. Mudanya’da İnsanların Kullanabileceği Sahil Şeridindeki Mekân Sayısını Yeterli Buluyor Musunuz?

A. Evet B. Hayır

Şekil A. 1: Anket soruları (sayfa 1).

7. Mudanya’da Denize Girebiliyor Musunuz?

A. Evet B. Hayır

8. Denize Girememe Sebebiniz Nedir? (7. Soruya cevabınız “Hayır” ise cevaplayınız.)

A. Plaj Alanlarının Yetersizliği B. Deniz Kirliliği C. Güvenlik D. Diğer

Diğer: _____

9. Prysmian Kablo Fabrikası’nın Güncel İşlevinden Memnun Musunuz?

A. Evet B. Hayır

10. Sahil Şeridi Üzerinde Bulunan Bu Mekâna Yeni Bir İşlev Verilecek Olsaydı Hangi Türde Bir Mekân Olmasını İsterdiniz?

A. Tarihi B. Turistik C. Yeşil Alan- Park D. Kafe E. Plaj F. AVM G. Kültür- Sanat Merkezi G. Diğer

Diğer: _____

11. Mekânın Fabrika İşlevindense, Kent Sakinlerinin Birbiriyle İletişim Kurdukları, Çeşitli Aktiviteleri Gerçekleştirdikleri, Kent Ve Toplum Yaşamının Geçtiği Kamusal Bir Mekan Olmasını Tercih Eder Miydiniz?

A. Evet B. Hayır

12. Mekân Çevresinde Görüntü, Çevre veya Ses Kirliliğinden Rahatsız Mısınız?

A. Evet B. Hayır

13. Hangi Çevre Kirliliğinden Rahatsızsınız? (12. Sorunun cevabı “Evet” ise cevaplanacaktır.)

Ses		Görüntü	
Koku		Çevre	

14. Mudanya Genelinde Otopark Sorunu Olduğunu Düşünüyor Musunuz?

A. Evet B. Hayır

15. Yeniden İşlevlendirilmesi Planlanan Mekânın Kendine Ait Bir Otoparkının Olmasını İster Miydiniz?

A. Evet B. Hayır

Şekil A. 2: Anket soruları (sayfa 2).

BÖLÜM 2: KİŞİSEL SORULAR

1. Kaç Yaşındasınız?

A. 18-24 B.25-31 C. 32-38 D.39-45 E. 45-61 F. 62+

2. Cinsiyet?

A. Kadın B. Erkek C. Diğer

3. Eğitim Durumunuz Nedir?

A. Okur- Yazar Değil B. Okur- Yazar C. İlkokul D. Ortaokul E. Lise F. Lisans G. Yüksek Lisans H. Doktora

4. Medeni Durumunuz Nedir?

A. Bekar B. Evli

Şekil A. 3: Anket soruları (sayfa 3).

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Serkan KAYA

Doğum Tarihi ve Yeri :

E-posta :

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2021, Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü
- **Yüksek Lisans** : 2024, Bursa Teknik Üniversitesi, Kentsel Tasarım Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- Koltek Müşavirlik A.Ş. (2024/İnşaat Kontrol Mimarı)

TEZDEN TÜRETİLEN ESERLER, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- **Kaya S., Yıldırım Y.,** (2023) *Comperative Assessment of The Adaptive Re-Use of Place in Diffrent Typologies*, International Congress Of Adaptive Approaches (ADAP), [Powerpoint Slides].